

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónapra 2 korona

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónapra 2 1/2 korona

HIRDELÉSRE:
Egy sorra 20 fillér
minden sorra 10 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, március 24

Visszavert erős orosz támadások a kárpáti fronton.

Budapest: (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

A Kárpátoknak az uzsoki szorosától koniecnai nyeregig terjedő szakaszában a harcok tartanak. Az utolsó két napon ismét visszavertünk erős ellenséges támadásokat miközben háromezerháromszáz orosz elfogtunk.

Egyik ütközetben, a mely Viszkov melletti magaslatért folyt, sikerült ellenséget állásaiból kiverni és 8 tisztet és 685 főnyi legénységet elfogni.

Többi harcvonalon lényeges esemény nem történt. — Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. — (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Oroszok által elhurcolt németek kiszabadítása.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Franciáknak Carencynál, Arrastól északnyugatra ellenünk intézett két éjjeli támadását visszavertük.

Champagnében csapataink néhány sikeres aknarobbantást végeztek és egy Beau-Lejoutól északra ellenünk intézett éjjeli támadást visszavertük.

Franciáknak Combrésnál Apremontnál és Flyreynél ellenük intézett kisebb előretörései eredménytelenek voltak.

Bođwelertől északkeletre egy állásaink ellen intézett támadás ellenség súlyos veszteségei mellett tüzelésünkben összeomlott.

Osztdandere ellenséges repülők ismét bombát dobtak, amelyek katonai kárt nem okoztak, de több belgát megölték és megsebesítettek.

Egy francia repülő Verduntól északnyugatra tüzelésünk következtében lezuhant, egy másik légi járművet, amelyen két francia altiszt ült, Freiburgnál leszállásra kényszerítettünk. A légi utasokat elfogtuk.

Keleti hadszíntér:

Memelből előzött oroszokat üldöző csapataink bevették Russioh-Krottingent és oroszok által elhurcolt több mint háromezer német lakost kiszabadítottak.

Oroszoknak Orzyc két partján ellenünk intézett támadását visszavertük. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az arany-imádók.

Arad, március 23.

A kormány eltiltotta az arany kivitelét a külföldi államokba. A világháborúnak egyik természetes következménye ez a rendelet. Mindenütt, a mint, sajnos, nálunk is, vannak az aranypénznek bálványimádói, akik ijedős félelmét, reszkető bizonytalanságát az se tudja elosztatni, ha a bankjegyeket tartják otthon, elrejtve, vagy a kert aljába ásva. Aranypénzt akarnak minden áron, és a sárga boldogság után való hajsza nemcsak aránytalanul és értelmetlenül megrágitja az aranypénz árát a bankjegyhez képest, de alkalmas arra, hogy az aranyat nagyobb tömegekben vonja ki az országból. Az ország vagytonát nem itélik meg ugyan az arany-készletéből, de kétségtelen, hogy ott, ahol a bankjegyek aranyfedezettel vannak kibocsátva, az arany kiözönlése káros és pénzünknek a külföldi pénz árfolyamához viszonyított arányát leronthatja.

Az arany védelmét minden országban szükségesnek tartják. Es a legnagyobb mértékben ebben a tekintetben is az, a mit nagy szövetségesünk, Németország cselekedett. A német birodalom polgárainak hatalmas öntudata, minden áldozatra kész lelkesedése, a mely kilenc milliárd márkát jegyzett a német hadikölcsönre, az aranyat nem rejtje el és nem vonja el a forgalomtól, hanem oda adja, a hol legtöbbet használ vele a hazának és a legjobban segíti vele elő a győzelmet. Németországban a háború kitörése óta több mint egy milliárddal szaporodott a birodalmi bank aranykészlete.

Nem kellett hozzá semminemű kényszerítő rendszabály, még csak buzdító

rendszabály sem. Németországban fölis-merték azt az igazságot, hogy minél nagyobb a birodalmi bank aranykészlete, a hadikincs, annál nagyobb a hadviselő állam ereje, és annál inkább fölülte áll azon ellenséges államoknak, a melyekben az arany egyre kevesbe-dik a jegykibocsátó intézetek pincéiben. A józan, élesen látó és hazafias németek tudták és tudják, hogy az arany az egyes emberre se ér annyit, ha otthon őrizi, mintha az a többi arannyal egyetemben az államkincset szaporítja. Mert minden oly cselekedet, a mely a nemzet anyagi erejét gyöngíti, kiadásait, veszteségeit szaporítja, a győzelem kilátásait csorbitja; a győzelem nélkül pedig lehet-e valakinek öröme, élvezete az elrejtett, titkol aranypénzben? A görög mitológia ismeretes alakjára emlékeztetnek az ilyenek, a kiknek kapzsiságát azzal büntették az istenek, hogy minden a mihez nyúlt, arannyá változott. Az étel, a kenyér, a mit a szájához emelt, szintén arannyá lett, a mit meg nem ehetett, — és így, csupa aranytól körülveve, éhen halt a boldogtalan. Vajon mi ér többet: ha valaki az aranyát bizalommal és készséggel váltja be bankjegyre, vagy pedig arra vár, hogy a nemzet szerencsétlensége közepette az aranyai társaságában sirassa a végzetet, a mellyel az emberek jobb belátása és lelkiismeretessége el tudott volna háritani?

Hál' Istennek erről szó sincs és most már az ijedősek között se kísért ennek alaptalan réme. Míg azért indokolt lenne, hogy az arany rejtgetése, elvonása végre megszűnjen és amint a hadi-kölcsön jegyzésében követni tudtuk német szövetségesünk

példáját, ép úgy kövessük abban is, hogy az aranyakat bankjegyekkel cseréljük föl. Hír szerint alkalom is készül erre; a bécsi lapok jelentése szerint a jegybank legközelebb aranyjegyeket ad ki, azzal a kötelezettséggel, hogy azokat bármely pillanatban visszaváltja aranyra. Ezzel akarnák lehetővé tenni, hogy az elrejtőzött aranypénz visszakerüljön a jegybank kincséhez.

Nem tudjuk, hogy meg fog-e történni ez, vagy sem. De e nélkül is ideje lenne, hogy a hazafias lelkiismeret megmozdulna és amint elő tudta hívni a hadi-kölcsön milliót, azon módon hívja elő a háboru első hírére elrejtőzött aranyokat is. A győzelemért van erre is szükség s ha százazrek az életüktől is hajlandók megválni a győzelemért, akkor az itthon levőknek legyen annyi erejük, hogy az aranyuktól váljanak meg. Igazabban: nem is az aranytól, hanem attól a rögeszmétől, amely csak az aranyban látja a boldogságot, a minden eshetőség ellen való biztonságot. Hiszen, ha béke lesz, vagy meg előbb is, újra viszontláthatja aranyait, ha ugyan nem fog akkor ép úgy papírpénzt kérni helyette, mint ahogy egy év előtt mindenki szívesebben vette a bankjegyet a kényelmetlen, nehéz aranyoknál, most azonban, a bankjegy ellenében, oda helyezze el, ahol ez a nemzet gazdagságáról, kimeríthetetlen anyagi ellentálló képességéről tesz bizonyosságot.

Elesett a harctéren a bácskai nábob.

(A fogságból megszökött tűzérőnkéntes.)
Tudósítás.

Budapest, március 23.

Izgalmas módon sikerült Benkovics Andor nagybecskereki banktisztviselőnek orosz fogságból megszöknie. A napokban jelentkezett Budapesten az Andrássy-laktanyában és itt a következő módon beszélt el szabadulása történetét:

— Kamenica-Podolskában történt, hogy amikor útunk keresztlő vonult a megszállott galíciai falun, egy ablakból engem, aki tűzérőnkéntes káplár vagyok, meglőttek. Leestem a lóról és ájultan maradtam a kövezeten. A gyors iramban az ütőnél észre sem vettem, mi történt velem. Közben az oroszok a falura törtek és fogságba kerültem.

— Sebesülten egy másik város kórházába szállítottak, majd innen egy zárdába, ahol sebesülteket ápoltak. Velem együtt itt ápolták a dúsgazdag Dungserszky Ivánt is, aki hat kardvágást és egy tüdőlővést kapott és a karjaim közt lehelte ki a lelkét. Az oroszok hűshöz méltó katonai tisztelettel temették el.

— E zárdában mi, osztrák-magyar sebesültek összebarkáztunk a hazafis, derék lengyel papokkal. Amikor már felgyógyultam, az egyik pap felajánlotta, hogy megment.

— Alaposan megterveztük a szökést. Éjszaka felvittek a zárdá egyik szobájába, megállapodtunk, hogy én Niedzelski József leszek, a zárdá világi német tanítója. Egy éjszaka kiszöktettek s kocsin egy gazdag lengyel urhoz vittek, aki vállalta, hogy rejtőgőtni fog. Hetekig tartózkodtam a kastélyban, melynek eselédsege nem látta gyanusnak itt

időselem. Itt éjszaka kispapnak öltöztettek, elláttak bőven pénzzel, egy Swed Boriszláv kispap nevére szóló igazolványt szereztek és ezzel bátran nekivágtam az utnak. Sokszor tartóztattak, de sehol bajom nem esett. Igazolványaimat elfogadták, de Bojánában utlevelet nem adtak. Eljutottam a román határra. A határon sikerült átsusznom. Heria községbe jutottam, semleges helyre. Dorohoihól kiakartak toloncolni, végre sok viszontagság

arán jutottam Gyimesig. Ott katonáéknál jelentkeztem, de mert kellőképpen nem tudtam igazolni magamat, letartóztattak és Brassóba kísérték, majd Nagyszebembe, ahol kiderült az, hogy ki vagyok. Megdicsérték, szeretettel fogadtak. Most jelentkeztem a laktanyában. Az izgalmak s emberfeletti fáradozások beteggéttek. Kipihenem egy kissé magam s megyek vissza ezredemhez . . .

Harminc és felesek a kárpáti harcokban.

(Száznegyven ember egy sirban. — Oroszok félelme a nehéz mozsaraktól. — Aradi tiszt elbeszélése az oroszok védekezéséről és a velünk harcoló németekről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 23.

A március elsején megindult nagy csatának egyik hős tisztje, aki előkelő pozíciót tölt be egy aradi csapatnál, amely most a Kárpátokban harcol és néhány napot Aradon tölt hivatalos ügyben, mondotta el az Aradi Közlönynek a következő érdekes új részleteket az egész háboru sorsára döntő jelentőségű csatákról:

— A kárpáti csata változatlan hevességgel folyik a gorlicei vonaltól az uzsoi szorosig. Az orosz front balezárnyát akarjuk itt megverni. E harc napok óta folyik teljes erővel.

Az ellenség a duklai és az uzsoi szoros közötti területen újabb offenzívát kezdett. Oriási tartalékeket visznek az oroszok ebbe a harcba. Pénteken éjszaka kezdődött meg ez a csata és megszakítás nélkül tart azóta is. A kárpáti nagy harc idejében aránylagos nyugalom van Kelet-Galiciában. Bukovinában viszont teljes kudarcot vallott az orosz offenzíva. Csernovic körül minden támadásukat visszavertük és a Pruth másik oldalán is tért tudunk hódítani.

— A védekezésre alkalmas terep megválasztásában az oroszok igen ötletesek. Ezt sok ügyességgel várszerűen megerősítik és lövészárkokat, jó fedezékeket, aknamezőket, drótsővényeket és farkasvermeket készítenek. Újabb erősítéseket is kaptak és így meglehetősen nyugalomban várják a magas hóban nehezen előretörő csapatainkat.

Hadvezetőségünk kerülni óhajtván az emberpazarlást, meg sem kísérelte ellenük a gyalogsági támadást, de a hegyi űtegekkel napokon át szakadatlanul tüzelt az orosz állásokra. Az űtegek nagy pusztítást végeztek az ellenség soraiban, de az oroszok minden veszteségük mellett is tartották magukat.

Az uttalan utakon ezalatt két motoros ágyut vonszoltak felfelé. A 30 és feleseknek itt is babonás erejük van. Katonáink ujjongva állják körül, az ellenség pedig elveszti minden ellentálló képességét, ha felismeri a 30 és felesek jelenlétét.

Egy délelőtt kilenc lövést adtak le katonáink a mozsarakból és mindegyik lövés a legpontosabban talált. A földhányások barnára festették az égboltot, a levegőben szétmarcangolt testrészek, bakkancsok, ételsajkák röpködtek szerteszét. Délutánra csapataink ellenállás nélkül juthattak fel a megkopaszított hegy-csúcra. Halomszámra feküdtek a hegyoldalon a holttestek. Száznegyven oroszot tettünk egy

sirba. Ezeket egy karcolásnyi seb sem volt, mindegyiket a légnyomás ölte meg. Másik helyen összefonódott lábukat találtak, melyekről megállapították, hogy két különböző emberéi. Az egyik mozsár annyi földet emelt ki a helyéből, hogy azzal egy egész lövészárkot temetett el. Nem is sejtik, hogy mennyi halott lehet alatta. Azóta csapataink innen már jó messze északra járnak.

Tegnap érdekes vendégünk volt: egy orosz egyéves önkéntes, akit egyik lövésünk hatása nyomán fogtak el a gyalogságiak. Az orosz önkéntes tudott németül is, így elbeszélgettünk vele. Jogász Szentpétervárott s az orosz hadseregben zászlósi rangban van. Felszerelése ugyanaz, mint az orosz tisztoké. Megkérdeztük, milyen hatással van rájuk a mi mozsarunk, a 30's.

— Ah, a 30's! Az az igazi ördög! — kiáltotta s azután tovább mesélt: — Úlök a lövészárkokban gépfegyverem mellett s lesem, találko-e valami célt. Egyszerre valami különös hangot észleltem, fogalmam sem volt, hogy mi lehet az. A hang mindjobban erősödik. Miniket rémes érzés fogott el, mert ekkor már tudtuk, hogy ez a 30's! Mindenki elbujt oda, a hová tudott. Magam is ösztönszerűen az Unterstandunkba menekültem, noha tudtam, hogy az ugysem használ. De az ember mégis bemegy. Bum! összedőlt az egész Unterstand. Percekig tartott, míg magamhoz tértem, kímásztam a futóárokból s menekültem. Menekült mindenki. A hatásról nem is akarok beszélni, hanem örülök, hogy még élek. Mihelyt volt alkalom, mindjárt átszaladtam harmadmagammal oda, a hol mégis biztosabb az ember élete: a németekhez.

Elmesélte azután az orosz önkéntes, hogy ők a külvilágról hírt csak a mieink útján tudnak. Itt-ott lövészárkaikban megjelenik egy velünk harcoló német katona s hoz nekik német lapokat. A németet nem bántják, mert kíváncsiak a hírekre. Az egyik ilyen német multkor a legénységgel elkezdett alkudozni s meg akarta venni az egyik géptegyvert. A legénység már hajlandó lett volna hét rubelért odaadni, de ekkor közbelépett egy tiszt és elkergette a németet. Orosz részről elárasztanak bennünket győzelmi hírekkel, de ezeknek már annyira nem hiszünk, hogy inkább eltűrjük az átmerészkedő németeknek még vásárlási kedvét is, csak hogy híreket kapjunk. A németek különben még arról is gondoskodnak, hogy a drótnélküli távirókon orosz nyelven leadják a harctereken történt dolgokat. Így azután mégis csak megtudunk mindent s most már igazán nem gondolunk arra, a mivel elindultunk, hogy — Berlinig meg sem állunk.

Aradi katonák husvéti cigarettája.

(Az Aradi Közlöny gyűjtése a harctéren levő aradi csapatoknak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 26.

Szorgalmas és gyöngéd női ujjak közül kerülnek elő százával és ezrével a kis karsu könnyű cigaretták, amelyek husvétra kedveskedő emlékeztetést visznek a harctéren küzdő aradi katonáknak. Amint a tél beköszöntése előtt szürke pamutgombolyagok felhőjében esőrennő kötéttükkel serénykedtek a női kezek, hősapkák, meleg kötött ruhadarabok egymásba hurkolódó szeméibe kötötték bele a távollevő harcoló katonák után sóhajgó gondolatokat, úgy most illatos, szőke dohányszálakkal vegyül az asszonyi gondolat, karsutestű cigarettákat simogat végig a gyöngéd női kéz. Cigaretta töltés közben meleg, vágyódó, finom és köszöntő gondolatok szállnak az egymás mellé sorakozó cigarettákkal és ki tudja: talán épen annak a kezébe kerülnek, akire készítik gondolt... De akármelyik aradi katonához jusson is: kedves lesz neki, hálásan gondol husvét ünnepe az aradi hölgyekre, akiknek figyelmes gondoskodása az ajándék.

Amint Németországban minden város elküldi időről-időre Liebessgabe-it hadban levő fiainak, úgy megy husvétra Aradról is szeretet-ajándék az aradi katonáknak. Az Aradi Közlöny husvéti cigarettagyűjtése megértő szeretetre talált közönségünkönél, akik szívesen, készséggel és örömmel kedveskednek hét hónapi kemény és nehéz harcban fáradt, edzett katonáinknak cigarettával, szívaltal.

Ma a következő újabb adományokat kaptuk:

Szalay Ilona	1000 cigarettá
Cukor Aranka	300 "
Walder Gyuláné	300 "
Mátyás Jolán és Annus	200 "
Fisch Réza	100 "

Az összegyűlt cigarettákat, szívalt és dohánnyt természetesen idejekorán utnak kell indítanunk, hogy a Kárpátok legemlégettebb pontján együtt harcoló aradi vitézek: a házi-erred katonái, a huszárok, a népfelkelők az ünnepre megkapják. Ezért arra kérjük a harcoló katonáinkra szeretettel gondolókat, hogy adományaitkal mielőbb juttassák el az Aradi Közlönyhöz. Az egymásmellé sorakozó cigarettá-erredék, szívarszázadok a jövő héten, mint Arad husvéti ajándéka az aradi katonáknak indulnak utnak északra.

Odafönn északon a Kárpátok hatalmas sziklasorában kemény napokat élnek aradi hőseink. Harcos napok érik egymást, kifogyhatatlan tömegű orosz csapatok zudulnak sorra és ha vitézeink fegyvere leteríti őket, újabb ezrek és ezrek jönnek. Ebben a gigászi küzdelemben minden betű, minden izenet, minden emlékezés, ami hazuról jön: megacélozza a katonák izmát, megfeszíti erejüket, föllobogtatja lelkük lángját, mert arra az otthonra emlékeztet, a melyet harcolva, vérükkel védnek... Így lesznek ez a husvéti szeretetajándék haza-emlékeztető cigarettái fegyverei a mi nagy harcunknak...

Ágytól és asztaltól...

(Pikáns pontok az új bélyegtörvényben.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 26.

A bélyegtörvény első hangzásra olyan szivar és száraz valami, hogy el sem lehet képzelni benne a pikantiát. Valószínű is, hogy a törvények rendes hosszúsávu, körmondatos, bonyolított unalmas és miszerintekkel telepékelt szépségeiben bővekedő 1914. évi XLIII. törvényeket ügyvédek, bírák, végrehajtók kivül nem olvassa el senki és így nem is fedezi fel az apró furcsaságokat a paragrafusok és számok halmezában.

A dévai törvényszék egyik ügyes irodatiszije: Orbók Kálmán azonban hasznavehető kis füzetbe tudósította az új bélyegtörvény rendelkezéseit és ha ezen a kis füzetben, a könnyen áttekinthető táblázatokon a még oly türelmetlen laikus szem is végig fut, már észrevesz egy-pár — mondhatni humoros érdekességet. Humor, pajkosság a bélyegtörvényben: ugyan ki gondolná ezt? Pedig csakugyan van.

Mondani sem kell talán, hogy minden peres iratra csödtől szakad az áldás — okmánybélyegek alakjában. Beadvány, bejelentés, kifogás, igazolás, halasztás, vagy akármilyen címe is legyen a bírák elé szánt írásműnek: bélyeg valamennyire kell. A törvény előtt meg ellentmondani sem lehet bélyegtelenül, még pedig annál drágább az ellentmondás, mennél nagyobb perben mondják. Akinek például kétszáz ezer koronás perben volna kedve „ellentmondás” beadására: kerek ötvenkét koronás bélyegjébe kerül.

Azt is megtudjuk a táblázatba foglalt bélyegtörvényből, hogy a holtánnyilváníttás ára bélyegekben hat korona, ugyanilyen szines

okmánybélyeg jár a kiskorúság meghosszabbításáért, vagy akár megszüntetéséért is. Logdrágább mulatság — mint a táblázat mutatja — a válóper. Nemcsak az életben drága, hanem a törvény előtt is. Harmiac korona értékű bélyeg kell ragasztani ítéleteire: az asztaltól elváltató ítéletre is, az ágytól elváltatóra is. Hiszen az „engesztelhetetlen gyűlölet” alapján törvény elé járuló házastársaknak megéri (egyéb költségek mellett) ezt a kis bélyeg is az ítélet, de vajon — tanulmányozza a bélyegtörvény naiv és laikus tanulmányozója — hogyan, mint történik ez az ágytól és asztaltól válás? Milyen a sorrend? Akiket a bíró már elváltatót asztaltól: közös marad-e azoknak még az ágy és ha előbb következik a hitvesi ágytól való elváltás, minek akkor még a bírói bucsu az asztaltól is... A bélyegtörvény csak azzal felel rá, hogy újabb 30 korona bélyeggel ellátva felbontó ítéletre átválttatja és befejezi a válópert.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Aradi bírák előléptetése. Üfelsége a király a m. kir. igazságügyminiszter előterjesztésére Szalay Béla kir. törvényszéki bírót törvényszéki tanácselnöknek nevezte ki, Elös Simon kir. járásbíró pedig a VII. fizetési osztályba léptette elő. A két előléptetés az aradi bírói és ügyvédi körökben osztatlan örömet és meglepetést keltett, mert mindkét előléptetett bíró kiváltsága az aradi jogászok karnak. Szalay Béla működését kezdettől fogva Aradon folytatta, míg Elös Simon ezalatt a borosjenői járásbíró volt a tíz év előtt nevezte ki a király az aradi járásbíróhoz, ahol nagy tudásával, kiváló indiciumával, főleg azonban mindig melegen érző szívével feletteseinek, kartársainak, az ügyvédi karnak s a jogkereső közönségnek legnagyobb tiszteletét érdemelte ki.

Aradi huszárok szuronyrohama.

(A tizenkettesek kárpáti harcaiból.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 26.

A szélszántotta galíciai mezőkön már hetek óta folyt az ekeseredett pozíció harcok. Egy-egy magaslat, vagy országút-kanyarulat birtoklásáért huszszor is róhamra indultak a hadakozó felek. A küzdelmeket nem akadályozták meg a dermesztő viharok sem, sőt többször megtörtént, hogy nagy förtetegben dúltak a részletcsaták. Vérrózsák fakadtak a felé: havon, egymásután buktak arca az emberek és még sem tudott egyik fél se eredményt elérni. Egyik este mi jutottunk térelőnyökhöz, a reánk köszönő virradat azonban már ellenségeinknek hozott szerencsét. Így tartott ez heteken át. A küzdelem a leghatározottabb állóharc jellegű vette fel és a stratégiai szempontok mindkét féltől azt kívánták, hogy mánakul ragaszkodjanak a százak és százak élete árán elnyert pozícióhoz.

... Jelentés érkezett: az orosz front mögött nagyarányú készülődés észlelhető. Új csapatok jöttek, friss géppuskákat hoztak és a municiópótlás is megtörtént. A fontos adatoknak részben repülőink jutottak birtokába, részben egy kis felderítő-osapat kímélte ki pontosan az ellenséges hadállásokat. Az oroszok tevékenysége nem lepett meg bennünket; előrelátható volt, hogy az eddigi veszteségeket ki fogják pótolni és megjön a támadó kedvük. Számítva a nagy orosz támadásra, mi is hasonló irányu akcióhoz fogtunk és minden tartalékerőnkkel előbbre toltunk. A gyalogsági csapatok soraiban élénk készülődés volt, megjött a parancs, hogy mindenkinek készen kell lenni a közelgő eseményekre. A gyalogsági rajvonalak mögött mintegy négy század tizenkettes huszár táborozott. A derék, leikes és harcú vágyban égő huszárokat azonban nem lehetett foglalkoztatni az állóharcokban. Szótalanul és busan ödöngtek a táborban, összeszorított ajkakkal hallgatták az ágyuk tompa dübörgését, a tarackok mély bugását és a gépfegyverek sűrű kattogását. Végre megszokták a dolgot és elhatározták maguk között, hogy ők tovább nem lesznek télen szereplők. A tiszték és a legények külön kis tanácskozásra gyűltek össze és alaposan megvitatták a kérdést. Hamarosan tekintélyes deputáció verődött egyne, amely Mirka huszárőrnagy elé járult. A legénység küldöttség szónoka egy őrmester volt, őszes haja, negyvenes ember, akinek ottan nagy családja van. A tesszes tartású őrmester elmondta a huszárok kérelmét:

— Őrnagy urnak jelentem a huszár — kérés — a legénység már unja a henyélést és a jódolgót. Elfaradtunk már a téletlenségtől, mi is verekedni szeretnénk amugy borsodiasan. Alasban kerjük az őrnagy urat, tessék úgy csinálni a dolgot, hogy mi is betörhessünk néhány muszkaféjet.

Mirka Őrnagy megadta a kérésre és őrmester egyszerű beszédét és megígérte, hogy teljesíti a kívánságot. Ugyanekkor a tisztikar is kérte gyalogosságát és a csapatok mellé való beosztását. A hadosztályparancsnokság utján valóra vált a huszárok kérelme és maanap már ott hasaltak a kipihent huszárok a fedezékek mellett és várták, hogy mikor kerül sor arra, hogy a fegyver boldogabb végével rohannassanak a szivós muszkákra.

A nagy mekkészülődést az oroszok gyalogsági akarták és egy éjjel támadást nyitottak ellenünk. A huszárokat az első lövések

után alig lehetett visszatartani a rohamtól. A gyalogosokká változott lovasok egyszerre akartak az ellenség sorainak futni; a harc heve elragadta őket és már azt hitték, hogy elérkezett az ő idejük. Még korán volt. A huszárok igen jól lőttek, de türelmetlenek voltak. Az oroszokat egészen állásaink drótsóvényei elé engedték és ekkor hangzott el a vezényszó:

— Rohamra!

Még néhány lövés és a havas árkok egyszerre megelevenedtek. A tizenkettes huszárok valami csodálatos és szent lázzal rohantak az ellenségre. Előretörték és kiegyenesedve rontottak neki az oroszoknak. A fegyverek már elné-

multak, csak itt-ott esett egy-egy lövés. Megvillantak a szuronyok és úgy, mint Limanovánál, a tizenkettes huszárok még a fegyver boldogabb végével is nagyszerűen dolgoztak. Bolond táncot járt a halál; a dus orosz sorok, a sűrű emberrajok rituálni kezdtek.

Ez a nagyszerű roham vezette be a további sikeres harcot. Az oroszok nem tudtak ellentállni a rohamnak, megkezdődött a visszavonulás és ezzel vége szakadt a meddő viaskodásoknak.

A tizenkettes huszárokat napiparancsban dícsérték meg.

Zepelinek újabb éjjeli támadása Páris felett.

(Elitthotta a francia kormány a bombázás célját. — A főváros borzalmas éjszakája.)

Tájékoztató tudósítás.

Páris—Berlin, március 23.

Páris. Hétfő éjjel 11 óra 20 perckor elrejtették a katonai hatóságok által előírt óvintézkedéseket, minthogy Páris ismét Zeppelinek tenyegettek. A tűzoltóság trombitaszóval figyelmeztette a lakosságot a fenyegető veszedelemre. Egesz Párisban hamarosan elsötétedett minden. Két német kormányozható léghajó tegnap éjjel bombát dobott Párisra. Az egyik bomba Neuillyben, a Szajna mellett tüzet okozott. A Rue des Femmesben a másik bomba jelentéktelen tüzkárt okozott, egy ház teteje leégett. A nyugati pályaudvar közelében a Desire-uton szintén tüz támadt, melyet azonban gyorsan eloltottak.

St. Ouenban egy szalmakazal elégett. Asmiéres fölött hét bombát hajítottak le a németek, melyek tetemes kárt okoztak, három személy megsebesült. Coubevoieben két munkást talált el egy bomba, az egyik életveszélyesen megsebesült. Lavallois-Perretben összedült egy kerü ház. A romok két fiatalembert maguk alá temettek, de gyorsan kimentették őket. A fiatal emberek csak jelentéktelen zúzódásokat szenvedtek. A Rue Baccardon egy bomba szintén tüzet okozott, melyet azonban gyorsan eloltottak. Három óra 30 perckor minden veszély elmúlt.

Páris. Egy Zeppelinről ledobott bomba Neuillyben a Rue Chauveba esett és az egyik házban, mely az amerikai kórház mellett állott, tüzet okozott. A kórház erős rázkódást szenvedett. Az erős rázkódás a kórház orvosát kidobta ágyából.

Genf. A Paris eneni légi támadás elérte a német hadvezetőség által kitűzött célt. A lakosságot az éjszaka kelte közepén borzasztó ijedelembbe ejtette. A bombarobbanások Páris városának területét egész terjedelmében érték. A lakosság annál inkább meg volt lepve, mert a kormánynak nem volt meg a bátorsága ahhoz, hogy a légi támadás igazi célját közlégye. A Svájcba érkezett párisi lapok számos részletet tartalmaznak a támadás hatásáról, de azt a német hivatalos kijelentést, hogy a Schlettstadt nyílt város elleni francia légi támadás megtorlásáról van szó, a cenzura törölte.

Páris. A Havas-ügynökség szerint megértesítik, hogy a Zeppelinek csak jelentéktelen kárt okoztak. A város elsötétítésével megtevesztették a léghajókat, akik azt hitték, hogy a város központja fölött vannak, holott Neuilly, Le Vallois, Asmiéres, Colombes és Batignolles fölött voltak. Asmiéresben a lakos-

ság, a melyet a bombák felrobbanása éjjeli nyugalomból vert fel, kifutott az utcákra és világosan láthatta a fényoszlopokkal megvilágított léghajókat és hallhatta a motorok zugását. Reggel három órakor a Zeppelinek északi irányban eltűntek.

Páris. A Matin jelentése szerint Pont a Mousontól egy Zeppelin Nanci irányába repült, de a francia tűzvérség visszavonulásra kényszerítette.

Bombák Páris erődjére.

Berlinből sürgönyzik: A Zeppelineknek Páris erődjéi ellen intézett éjjeli támadásáról Turinből a következőket jelentik:

A compiégne-i őrszemek éjjel háromnegyed 1 órakor látták föl, hogy északról két Zeppelin érkezik, mire az eseményről nyomban telefonon értesítették a külső erődítményeket. A párisi rendőrséget és tűzoltóságot alarmozták és azonnal minden rendelkezésre álló jármű: mentőautó, gőz- és autós-kecskendő tülkölve szágúditott végig a városnegyedeken, mialatt a rendőrtisztviselők gondoskodtak arról, hogy az utca járékeli biztonságba helyezték magukat. Az ablakokban megjelent rémült lakosságnak tanácsolták, hogy lehetőleg az alantabb fekvő emeletekre vonuljanak.

Az égbolt felhőtlen volt, az éjszaka holdvilágos. A Mont Valérien felmarházott külső erődjéi és Entel-torony fényoszlopokkal világították meg a város fölötti égboltot és fegyverrel felszerelt repülőgépek cirkáltak Páris fölött. A közeledő Zeppelinek közül az egyik körülbelül 800 méter, a másik 1500 méter magasan repült. Az utóbbit az erődök tűze fogták, de minden látható eredmény nélkül. Argenteuil fölött egyik Zeppelin és több pancélos aeroplán között izgalmas páviadát lejátszott ki. Az első bombák Batignolles-ra hullottak alá a több épületet felgyújtva, óriási károkat okoztak. Különösen a rue des Dames, a Passage Desire és a rue Dulong szenvedtek sokat a bombák pusztításaitól.

Batignolles fölül a német léghajók St. Cloud és Mont Valérien fele vettek ujjukat. Itt a Zeppelin bombák, a melyek a „Daily Mail” szerint két láb noszuak voltak és benzint is tartalmaztak, óriási panikót keltek és emberéletben, valamint az épületekben nagy pusztítást vittek véghez. A bombák legtöbbször a rue Milod-ra, a rue Brisson-ra, rue Bocard-ra és a rue Pius-re hullott.

Az éjjel negyed 3 órakor Puteaux-ra és Surémes-re hullott gyújtó-bombák óriási pusztítást okoztak. A rue Ulbachon kívül Courbevoie-ben még két bomba hullott alá egy megvilágított gyárra és azt teljesen elhamvasztotta. Több munkás életét veszítette. St. Germain-ben, Lays-ban, Argenteuilben, Admont-ban, Colombes-ban, Le Valloisban és Asmiéresben is nagy károkat okoztak a Zeppelin-bombák. Asmiéresben hét bomba hullott alá.

Hajnali 1/5 órakor a két Zeppelin léghajó, amely mindenütt, ahol megjelent, leirhatatlan panikót keltett, eltűnt a láthatárol.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Tanay Frigyes utolsó felléptével: Tatárjárás, operette.

Csütörtök: délután Koldus diák, operette. Este: Vörös ördögök, operette.

Péntek: Teljesen új botanulással: Tiszt urak a zárdában, operett, először.

Szombat: Tiszturak a zárdában, operett, másodszor.

* Tanay Frigyes vendéjátéka. (Timár Liza.) Különös véletlennek tartottuk, hogy a színház vezetősége Tanayt három egymástól merőben különböző zsánerű darabban lépteti fel. Csak a ma esti játék után sejtjük, hogy a három darab kiválasztása céltudatos és tervszerű volt. A fejlődése zenitjén álló s tehetsége erejét érző művészember merészességét jelezheti az a bátor bizalom, mely nem fél: három ellentétes szerep összehasonlításaitól. Tegnap két kis darabban az elsőrendű vígjáték-színésznek minden ragyogó kvalitását magmutatta. Csupa ötlet, finomság, bájos torzítás volt ez alakítása, a melyre egyetlen méltó válasz: a közönség meg nem szűnő viharos derűtsége volt. Ma a szalon-színész sokkal nehezebb szerepében láttuk, a hol minden mozdulatnak, gesztusnak és szónak gyökerének kellett lennie a külsőségekben ép úgy, mint a lélekben, az érzések talajában. S minden, a mit csinált: annyira természetes, közvetlen, dolognak és cselekedetnek annyira éles megérzésű volt, hogy csak igen nagy művészként találhattuk az intellektuelis játéknak hasonló példáit. Valóban Tanay most érte el művészetének teljességét. S mi igazi gyönyörűséggel néztük végig ma az ő kedves és félszeg katonáját a kinek alakján az ő művésztének fényénél láttuk ma először a valóságos vonásait. Az előadás általában elfogadható volt. Várnay pompásan megjátszott Timárját már ismerjük s tegnap is meglepődéssel láttuk, szintugy Kiss Miklós orvosát, mely talán jobb volt mint az előző alkalommal. Mindenesetre természetesebb s ez ott, a hol ilyen lelki mélységekbe hatol egy szerep, magábanvéve is nagy érdem. Heppesné ma is beigazolta, a mit róla régen és mindég szívesen irunk meg, hogy — igazán művész s színpadunkon ma csaknem az egyetlen, a ki a női karakterszerepek megjátszásában virul. Kiss Miklósneről kell meg megemlékeznünk, a ki ugyasóiván próba nélkül „ugrott be” s jó játékaival megmutatta, hogy a ki intelligens, annak a színpadon semmi se lehetetlen. A többi szerep a régi jó kezekben volt. (Z. A.)

* A színház hírel. Tanay Frigyes, a Vig-színház kiváló művésze, szerdán lép fel a „Tatárjárás” Lörentei szerepében. Az ő kiváló egyénisége, természetes, öntudatos alakítása, mellyel felemelkedik a közönséget, bizonyára a mai bucsufelléptén is zsufoi hazat fog vonzani. — „Tiszt urak a zárdában”, Várnay egyik leghíresebb operetteje, a zeneirodalom e kiváló gyöngye képezi az e heti műsor érdekességét. A személyzet páratlan szorgalommal készül a repizre, melyben minden szerep elsőrendű színész kezében van; a két tisztet, akik ebben az operettben a primadonna szerepét viszik, Barics és Járai játsszák, ő körülöttük forog a darab többi összes szereplője. A két zárdabeli növendéket Pataky Vilma és Szabó Mili játsszák. Hálás szerepe van Benkónének, mint zárdabeli tanítónéni, azonkívül részt vesznek K. Pongrácz Matild, Follinuszné, Polgár, Kiss Miklós, Herold, Virág stb. — Csütörtökön két előadás lesz a színházban. Délután 3 és fél órakor mérsékelt helyárrakkal Milócker örökbecsű operetteje, a „Koldus diák” kerül színpadra, míg este 7 és fél órakor rendez helyárrakkal a „Vörös ördögök” operett van műsoron, a II-ik felvonásban nagy kabarettel, amelyben az egész személyzet részt vesz.

Przemysl végnapjai.

(A vár elestének következményei. — Szakvélemény a kapituláció szükségességéről.)

Távirati tudósítás.

Bécs—Budapest, március 23.

Katonai szakvélemény Przemysl elestéről.

Bécs. Katonai forrásból jelentik: Przemysl várának élelemmel való ellátására a kihirdetett mozgósítás után a július végétől szeptember közepéig tarjádó időszak állott rendelkezésre. Az első körülzárás tudvaleg szeptember 16-án következett be. Hogy Przemysl élelemmel való ellátása az elrendelt mozgósítás után milyen mértékben történt, természetesen nem ismeretes.

Csapatunk: Boroevics hadtestének huszár lövédjai 1914. október 10-én vonultak be Przemyslbe. Az ellenség ekkor már csak a vár keleti frontján Medikával szemben és a déli arcvonalon állott.

A vár ismételt cernirozását november 6-án kezdték meg az oroszok. És most négy hónapi körülzártság után az éhség Przemyslt megadásra kényszerítette.

Az első körülzárás után kevés alkalom volt Przemysl élelmiszerkészletének emelésére. Be kellett érni azzal, hogy az elfogyasztott élelmiszerkészleteket kiegészítsék. A rendelkezésre álló vasutvonalak ugyanis a rövid idő alatt nem voltak képesek több élelem szállítására. Elméletben két vasutvonal állott rendelkezésre: a tarnowi Jaroslaun keresztül és a chyrowi. A Jaroslaun át vezető vasutvonal azonban nem volt használható, mert a San-folyó keleti partján elhelyezkedett orosz tüzértség ágyutüzének volt kitéve. Ezért Przemysl felszabadítása után nyomban egy harczerű mellék-ágat építettek Kancsugán át.

A Chyrowon keresztül vivő vasutvonal a Magiera körül lezajlott harcok utolsó napjáiig nem volt használható, mert Nizankowicéknél az orosz tüzvonalba esett.

A mikor csapatunk keleten területet nyertek, a bekövetkezett visszavonulásig már nem volt elegendő idő a vár szükségleteinek fedezésére. A kancsugai rögtönzött mellékvágány osekély teljesítőképessége folytán nem volt elegendő arra, hogy Przemyslt kellő élelemmel ellássa.

Tüzérügyi szempontból Przemysl még hónapokig kifartott volna. Ezt bizonyítja az oroszok legutóbbi támadásainak véres visszaverése is.

Katonai szempontból Przemysl eleste az orosz ostromló sereg felszabadítását jelenti, a mely legteljebb 5-6 gyalogdivízióra becsülhető, továbbá orosz nehéz útegek felszabadulását és végül egy vasúti csomópont megágytatását.

Legfelső hadvezetőségünk már természetesen régebb idő óta számolt Przemysl elestével és ez esetre megtette az új viszonyok követelte intézkedéseit úgy, hogy ma nyugodt lélekkel állítható, hogy Przemysl orosz kézre jutása az általános helyzetet nem érinti.

A kapituláció következményei.

A veszteség jelentőségének megítélésénél öt szempontra kell figyelemmel lenni. Az első szempont az a kérdés, vajjon Przemysl várának volt-e aktív szerepe a hadműveletekben. A második szempont, hogy lesz-e az ostromló orosz sereg felszabadulásának komolyabb hatása. A harmadik kérdés az, vajjon a vár által lezárt utvonalak és vasúthálózat meg-

nyílásából származik-e valamely kár. A negyedik, vajjon a vár átadása a további hadműveletekre befolyást gyakorol-e, az utolsó szempont végül az, hogy a vár védőseregének orosz fogságba jutása erőink jelentékeny gyöngülését jelenti-e?

Przemysinek, amely az első ostrom ideje alatt hatalmas feladatot vállalt és oldott meg, a második ostrom óta nem jutott aktív szerep.

Az orosz főerők Porosz-Szilézia felé való előrenyomulása alkalmával (ott sejtették a visszavonuló Hindenburg főerejét) Galiciában operáló hadseregünknek vissza kellett vonulnia, mert balszárnyát orosz tulerő veszélyeztette. Az oroszok a Kárpátokig követték a mieinket s így Przemysl mélyen az orosz vonal mögé került. A nagy orosz erőket, melyeket a vár eleinte lekötött, lassankint állásuk várszerű megerősítésének tempójában elvonta onnan s a várátadással felszabadult erő már távolról sem annyira jelentékeny, hogy a hadműveletek további folyására hatással lehetne.

Przemysl Galicia legfontosabb utvonalainak és vasúthálózatának záróerője volt. Ebből a szempontból súlyos volna a veszteség, ha az oroszok második ostromuk alatt nem építettek volna utakat és vasúti vonalakat, amelyek megkerülték Przemyslt és nélkülözhetővé tették számukra a váron átvonuló kommunikációt és vasúthálózatot.

A negyedik kérdésre, hogy érinti-e Przemysinek orosz kézre jutása az orosz szárnyakra nehezülő küzdelmeket, nemmel válaszolhatunk, mert a várnak a szárnyaktól való távolsága túlságosan nagy ahhoz, hogy a harcba beleszólhasson. A védősereg elvesztése nekünk különösen fájdalmas, mert hiszen a hős verseci honvédszálláson kívül is nagyon sok magyar katona, tizezer népfőlkelő és munkás volt kénytelen letenni a fegyvert. De ez egyfelől nem olyan nagy erő, amelynek lefegyverzése érzékenyen sujthatna, másfelől nem szabad eltelejteni, hogy a védősereg a második ostrom óta aktív tényezőként úgy sem szerepelhetett.

Német hang a vár védelméről.

Berlin. A Norddeutscher Allgemeine Zeitung írja: Az az hősiesség védelem, amelyet Przemysl védelmezői hosszú hónapokon át a számbeli túlsúlyban levő ellenséggel szemben tanúsítottak, dicső emléket biztosít számukra a történelemben. Amit emberi erő az adott körülmények között tehetett, az itt teljes mértékben megtörtént. Páldás kitartással és hősiesség odaadással verte vissza a védősereg az ellenséges támadásokat és rendíthetetlen kitöréseivel felelt meg ama követelményeknek, amelyeket a védősereggel szemben erőnek érvényesülésének időbeli határt szabott az élelmiszer hiánya. Az utolsó pillanatig teljesítették az erődben lévő csapatok súlyos feladatukat. A meglevő hadianyagot saját kezükkel pusztították el. A legnagyobb önfeláldozással védett erőd valóban becsülettel esett el. (M. T. I.)

Orosz jelentés Przemysl utolsó napjairól.

Pétervár. Az orosz hivatalos jelentés szerint mintegy tíz nappal ezelőtt az oroszok nehéz ágyúkkal lőni kezdték Przemysl erődeit, amelyek nagyzerően viszonyozták a tüzelést. Egy orosz jelentés szerint sikerült egy osztrák

és magyar aeroplánt lelőni, illetve a gép motorját éri lövés miatt a gép kénytelen volt leszállani, mielőtt a várba beröplülhetett volna. Az oroszok tudva Przemysl szorult helyzetéről, nehéz ágyúkkal állandóan lövöldöztek a várat.

Amikor március 19-én a rendkívül hősiesség honvédsapátok kitörtak, kettős erődítési övezettel és igen erős orosz csapatokkal találtak szembe magukat, amelynek áttörése lehetetlen feladat volt. A magyar katonák rendkívül hősiesség viselkedés és kemény viaskodás után visszavonultak a kora délután. Később elkezdtek a védőművek és a robbantó anyagok elpusztítását. A detonációktól reszketett az egész vidék. A nyugati oldalon álló orosz csapatok és az északi részről záró seregek azt hitték, hogy kelet felől rendkívüli heveséggel tüzépárbaj folyik. Ezek nem tudták, hogy a várórség rajta kívül álló okból nem tudja tovább védeni a várat, hanem azt hitték, hogy nyugat felől fölmentő sereg érkezik, mert a március tizenhatodik orosz hivatalos jelentés szerint is az oroszok a kárpáti harcok heveségéről írva, kiemelik, hogy az osztrák és magyar csapatok emberidőtti erővel küzdenek és még mindig nem tesznek le arról a reményről, hogy az eleső Przemyslt felmentsék. (Pol. Hir.)

Szerbia a halál országa.

(Pusztulás és nyomor mindenütt. — Bulgária kiutasította az angolokat és franciákat.)

Távirati tudósítás.

Szófia—Zürich, március 23.

Szófia: Nisben a hatóság betiltotta a színházakat, mozikat, hangversenyeket. Minden nyilvános helyiséget tizenegy órakor be kell zárni. A szigorú intézkedésekkel a járványok terjedését akarják meggátolni.

Zürich. A Neue Züricher Zeitungnak jelentik Nisből: A szerb kormány három és fél millió kölcsönt vett föl, amely arra a célra szolgál, hogy a járványos betegségek ellen védekezzenek.

Konstantinápoly. Az Ikdan egy görög újságíró leírását közli, aki Szalonikiból Macedónián keresztül Nisbe utazott.

— Vonatunk — írja a görög hírlapíró — csak igen kis uton haladhatott rendszeren. Ahogy közeledtünk Nis felé, mindinkább hosszabb megállásokat tartott a vonat. Az a kép, amely utamon elém tárult, egyenesen megdöbbentő volt. Macedónia legnagyobb része, még a vasutvonaluk mentén is, a pusztulás és a nyomor kiáltó képét mutatják nekünk. Kisebb városok, falvak, amelyek a török uralom alatt, úgy a hogy felfejlődtek, ma félig, vagy egészen elpusztultak. Ha bolgárok est látnák, akkor Bulgária már rég fegyvert fogott volna, hogy Macedóniát felszabadítsa. A helyzet pedig napról-napra rosszabb lesz. A pályaudvarokon láttam, amint csendőrök vezetése, jobban mondva őrizete alatt, száz meg száz, egészen fiatal, alig tizenöt-tizenhat éves gyereket, törököt, bolgárt, zsidót egyaránt, korbáccsal hajtottak be a vagonokba. Amikor azt kérdeztem egyik tisztól hogy minek ez a sok gyenge gyermek, azt felelte, hogy nagy veszteségeik voltak, ezeket akérvhogy a pótolniok kell. Különböző biztosított arról, hogy a fiatalokat nem használják fel a sorkatonaság részére, hanem csak munició és élelmiszer szállításhoz.

Szófia: A bolgár kormány kiutasította a gyanus angolokat és oroszokat Szófiából.

„Berlint és Konstantinápolyt egyidőben.“

(Ujabb hajókat áldoznak fel az ostromra. — Hazugságok Konstantinápoly sorsáról. — A ravasz görög tervei.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Konstantinápoly—Milano—Bécs, márc. 23.

Angol hazugságok Konstantinápoly sorsáról.

A Newyork Herald és a Daily Mail Párisban is megjelenik naponta. Az amerikai újság az entente megvásárolt szócsove, a Daily Mail pedig angol újság lévén, párisi kiadásában még nagyobbakat hazudik, mint odahaza, hogy ezáltal is lelket öntsön a franciákba. Hogy milyen módon dolgozik a párisi Daily Mail, legjobban megmutatja a következő néhány cím, melyet a párisi Daily Mail március 8-ki számában olvasunk:

Berlinben tudják, hogy Konstantinápoly tarthatatlan.

Csak néhány hét kérdése.

Szmirna védőütegei tönkretéve.

Berlinben várják, hogy Konstantinápoly néhány hét múlva a szövetségesek kezére jut. Kopenhágai levelezőnk szerint Németország azt hiszi, hogy az entente elfoglalja az európai Törökországot, míg a török hadsereg a Boszporuson keresztül Ázsiába menekül. A szövetségesek törhetetlenül bombázzák a Dardanellák erődsit, New-Zealand nevű superdreadnought pedig a sarosi öbölből lövi a Gallipoli-félszigetet Chanak közelében.

Azt jelentik, hogy a Szmirna magaslatain lévő ütegeket hajóágyuink elhallgattatták.

Ezután a hazugsághalmaz alatt a következő távirat olvasható:

Kopenhága, szombat.

Berlini jól értesült körök értesülése az, hogy Konstantinápoly bukása csak néhány hét kérdése. Azt várják, hogy a Dardanellák elfoglalása után a török sereg elhagyja Európát és egy nagy orosz sereg francia és angol csapatokkal kiegészítve foglalja el az egykori európai Törökország helyét.

Ma két hete van már annak, hogy ezek a kábitó hazugságok az angol lapban megjelentek — és Konstantinápoly közelébe nem jutott egy csónak az entente hajóhadából, az ostromló flotta még mindig a Dardanellák bejáratát lövöldösi és néhány óriáshajó a tenger mélyén pihen. Ez a valóság. De erről a Daily Mail sem Párisban, sem Londonban nem ír.

Minden áldozatot meghoz az entente a Dardanellákért.

Milano. A „Corriera della Sera“ jelenti Londonból: A Dardanellák bombázását be kellett szüntetni, mert a tengerszorosba behatolt hadihajót erős déli szél akadályozta a hadműveletek folytatásában. A támadás nemsokára újult erővel fog megindulni. E határozatot a tengernagyoknak és parancsnokoknak a „Suffre“ francia admirális hajó fedélzetén tartott értekezlete hozta az angol és francia kormány teljes hozzájárulásával. Franciaország és Anglia semmi áldozattól nem fognak visszariadni a Dardanellák ostromának sikere érdekében, még ha a cél egy tucat hadihajót követelne is áldozatul. Anglia tengeri uralmát ez semmiképpen nem érintené. A hadműveletekben, amelyeket Robech ellentengernagy fog vezetni, francia és angol szárazföldi csapatok is részt vesznek.

Még azt is jelenti a Corriera della Sera, hogy az „Amethyst“ veszedelmes utjának az volt a célja, hogy a Kitin Bahr és Csanak közti kábelt elvágja és az erődök tüzeit magára irányítva, a repülőgépeknek lehetővé tegye a

hazafelől való keringést és a jól rajtelt török erődök pontos kikémlését. (Berliner Lokalanzeiger.)

Szárazföldi ostrom készül.

Róma. A modrusi öbölben sok angol és francia szállítóhajó érkezik. Ezeknek az a feladata, hogy a Lemnosban partra szállított körülbelül ötvenezer fős indiai és ausztráliai angol csapatokat ismét hajóra vegyék és hirtelen a Dardanellák megtámadása végett már most partra szállítsák. Az angolok egy hadtestük partraszállításával akarnak felelni a cirkálók elsüllyesztésére. Török részről jött jelentések szerint mindenütt oly erős csapatok vannak, hogy a patraszállást teljesen ellensúlyozni tudják.

Berlin-Bécs-Budapest-Konstantinápoly felé.

Bécs. A Neue Freie Presse írja: Az entente hatalmak katonai terve a munka fősztására körülbelül úgy hangzott, hogy az oroszok fogják a halálos döfést intézni a német birodalom és a monarchia ellen. Egyidőben indult tehát az orosz hatalom Berlin, Bécs és Budapest felé. Anglia és Franciaország ellenszolgáltatása ezzel szemben a Dardanellák bombázása, amely az entente-flotta súlyos vereségéhez vezetett. Két hatalmas csatahajó az Irresistible és az Ocean, valamint egy francia csatahajó, a Bouvet elsüllyedt. A Gaulois harcoképtelenné lett. A brit flottának az Inflexible nevű hajója ugyancsak harcoképtelen, súlyos sérülések miatt. A török jelentések szerint a legnagyobb angol super-dreadnought, a Queen Elisabeth szintén nagy károkat szenvedett. A Konstantinápolyba hirdített bevonulás tehát nem olyan könnyű, óriási nehézségekkel van összekötve és ha a hajók óriási vesztesége mellett is sikerülne a flottának előrejutni, ez még mindig nem jelentené a török szárazföldi hadsereg vereségét. Ezért kell minden erővel és eszközzel megkísérelni a rohamot a szövetséges államok fővárosai ellen. Az északi küzdelemnek az a célja, hogy a kárpáti szorosokat kezük közé kerítvén, áttörjék seregeiket és dél felé rohanjanak. Ezt a küzdelmet kultúrósztának kell nevezni. Amint Törökország védekezik az orosz hatalmasság ellen és védi az egész Balkán, valamint a középtengeri partokat, úgy védik csapataink is a művelt nyugatot, az orosz betöréstől.

Szemtanu az ostromról.

Konstantinápoly. Az Osmanischer Lloyd kiküldött tudósítója, a Dardanellák ostromáról és az azzal kapcsolatos eseményekről a következőket jelenti:

Március 19. Hat francia és angol páncélos vonult reggel a bejárat felé. Másfél órai igen heves küzdelem következett, amely azonban reánk nézve sikerrel járt, az Inflexible francia cirkáló súlyosan megsérült. Az időjárás igen rossz, úgy, hogy a mai napon már nagyobb küzdelmek nem is voltak. Egyes, kisebb esetetek történtek csak.

A nagy köd miatt a fázó francia foglyoknak gyapjukaftánokat osztottunk szét, aminek azok nagyon örültek. Az egyik fogoly francia főhadnagy nevetve mondta, hogy mennyire örülnek most Tenedosban, mert a rossz időt ürügyül használják föl a sikertelenség megokolására. A fogoly tiszt alkalmasint nagyon jól ismeri az ottani viszonyokat.

Ma délelőlt egy repülőgépnünk, a legügyesebb pilótánk vezetésével, teherítő szolgálattal

végzett Tenedos felett és rendkívüli dolgokat jelentette:

A néhány nap előtt gránátjainkkal megsértett Eurialis nevű angol hajó gépháza teljesen le van rombolva és a hajón már fekete zászlók lengenek, ami náluk azt jelenti, hogy a hajó teljes személyzete odaveszett. Eddig nem is tudtuk, hogy a Cornwallis-typus egyik legnagyobb páncélosa összeesve fekszik Tenedos előtt, arról is most kapunk hírt. Repülőgépnünk ellen erős tüzelést indítottak a szigetről, de az, jelentékeny magasságban sértetlenül tért vissza.

Változás a dardanellai angol flotta vezetésében.

Genf. Carden admirális, aki a dardanellai angol flotta főparancsnoka volt, „egészségi okokból“ elhagyta állását és fölmentése után az angol kormány Robek admirálist nevezte ki az ostromló flotta főparancsnokává. Az új főparancsnok a hadihajókat másképpen csoportosította, mint elődje. A Charlemagne és Suffren francia páncélosok, amelyek az előző harcokban kevésbé exponált helyen állottak, a legutolsó bombázásban a Queen Elisabeth, Nelson és Agamemnon angol csatahajókkal együtt már a tűzvonal első sorában küzdött.

Venizelosz a zavarosban akart halászni.

Genf. A genfi Journal közli Venizelosz volt görög minisztereinek nyilatkozatát. A volt minisztereinek elmondja, hogy ötvenezer emberrel akarta megsegíteni az ententeot, de ezt a tervet a koronatanács megtagadta. Erre azt javasolta, hogy tizenötezer emberrel segítsék csak az ententeot, de ezt az indítványt is elvetette a koronatanács. Venizelosz arra számított, hogy a görögök Konstantinápolyba juthatnak és az entente hatalmak közötti előrelátható differenciákat bőven hasznosíthatják majd. Minden érve megtört azonban azon a lehetőségen, amellyel számolnia kellett a koronatanácsnak, hogy tudniillik a bolgárok és a törökök betörhetnek Görögországba.

Belső barátságunk Olaszországgal.

(Tisza István gróf nyilatkozata.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, március 23.

Budapestről jelentik: A Stampa című turini lap Budapestre küldött munkatársát, Ponzone gróftól ma fogadta Tisza István gróf minisztereinek. A minisztereinek az olasz újságró előtt a következő nyilatkozatot tette a monarchia és Olaszország viszonyáról:

— A jelenlegi helyzet alapos vizsgálata hihetővé teszi, hogy a bonyodalmas viszonylatokból előállott ezidőszerteni nehézségek békés, barátságos megoldást találhatnak. Magam is élnék ohajtom és erősen remélem ezt, valamint azt, hogy a két hatalom megértése állandó lesz. A monarchia és Olaszország vitális, állandó érdekeiben egymásra lévén utalva, lerakhatják a benső barátság és a termékeny összhang alapjait. A háboru kitörése óta belső viszonyainkról valótlanságokat mondtak és írtak. Futólagos megfigyeléssel is láthatja a magyar főváros nyugodt és rendszeres életét. Sokat mondhatnák a híresztelések cáfolatára, de legelőbbet mond a tények beszédessége.

Az olasz kamara elnapolása.

Róma. A kamarát elnapolták. Sallandra minisztereinek kijelentette, hogy a kamara minden tagja egyetért Olaszország jogos érdekeinek és aspirációinak megóvásában.

Nem vehetik hasznát az oroszok Przemyslnak.

(Aradi tüzerüst a vár jelentőségéről. — Az oroszoknak nincsenek nehéz ágyúik.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 23.

Egy előkelő aradi katonatiszt, aki az első körülzárás alkalmával az ostromlott várban volt, a következőket mondotta el az Aradi Közlöny számára Przemyslről:

— Én, aki ismerem jól a vár védműveit, felszerelését, tüzérségi dotációját, mondhatom, ha a várban az élelem nem fogyott volna ki, az oroszok soha, de soha nem foglalhatják el azt. Az első körülzárás alkalmával az oroszok hevesen és rendszeresen ostromolták a várat, az egyes erődökre, előművekre naponta a lövedékek ezreit zúdították, s még sem tudtak semmit elérni, még egyetlen erődöt sem sérült meg. Most pedig az oroszok nem is ostromolták Przemyslt: letettek arról az örült gondolatról, hogy rohamokkal foglalják el, olyan ágyúik pedig, amelyek Przemysl rendszeres ostromához szükségesek volnának, nincsenek, vagy csak igen kis számban vannak.

— A laikus publikum tulságos nagy jelentőséget tulajdonít Przemysl elestének. Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy Przemysl védőserege jóval kisebb volt, semmint azt általában gondolták. Sokkal, de sokkal kisebb. Másodszor tulajdonítják azt az orosz erőt is, amely a várat körülzárta s amely most, Przemysl pusztulása után, felszabadul. Tény az, hogy az első körülzárás alkalmával körülbelül 220.000-re becsültük az orosz erőt, de akkor — mint mondtam — az oroszok ostromot kíséreltek meg, míg most nem. A Kárpátokba is Przemysl alól vittek erősítéseket az oroszok s így aligha tévedünk, ha megállapítjuk, hogy a vár körül az utóbbi időben legfeljebb 80—100.000 orosz volt.

— Hallottam olyan hangokat, amelyek támaszkodtak abban, hogy a vár az oroszok számára tényleg nem erősség többé. Azok a laikusok, akik ezt emlegették, főleg azzal érveltek, hogy hisz a hatalmas betonműveket nem lehetett megsemmisíteni. Hát először is a betonművek egy részét feltétlenül meg lehetett semmisíteni, de nem is azok a fontosak, hanem a tüzérségi pozíciók, amelyekből bizonyára egy sem maradt meg a várban, az ágyúk és a municiókészlet, amelyet mind megsemmisítettek. De én még tovább megyek s kijelenthetem, hogy ha még mindez nem is történt volna, így, még akkor sem használhatnák az oroszok a várat. Nincs meg hozzá a tüzérségük, nincs hozzá nehéz ágyújuk. Ami nehéz tüzérségük nekik van olyan, amilyent esetleg Przemyslben használhatnának, az el van foglalva, le van kötve Varsóban és Ivangorodban. Sőt még ezzel a tüzérséggel sem védhetnék Przemyslt. Minden szakértő tudja, hogy a terep ott olyan különös, hogy évekre visszamenő tapasztalatra van szükség ott a tüzérség elhelyezéséhez. Minden egyes ponthoz más-más kaliberű ágyúk szükségesek, más-más horderejük s ott, ahol a messzihordó ágyúk hatásuk teljességét érik el, nagyobb kaliberűek mit sem érnek, vagy fordítva. Egyszóval teljesen kizárt dolog, hogy a várat az oroszok saját céljaikra hathatósan felhasználhassák.

Magáról a városról csak keveset mondhatok: harminc-harmincegyezer főnyi lakosságának kilencven százaléka még az első körülzárás előtt távozott a városból, melynek girbe-görbe utcáin a mozgósítás óta ugyyszólván csak katonákat lehetett látni. A legszébb része

a városnak a Fő-utca, a Mickiewica, amelyen állt a hadtestparancsnokság és az Artilleriezeugsdepot. A vár maga régebben a San átkelését védte, de a haditechnika mai állása mellett már az átkelést, amint a történetek bizonyítják, a vár hatáskörén túl is forszírozhatták s elérhették az oroszok, így Przemyslnak sztratégiai jelentősége abban merült ki, hogy bizonyos, nem túl nagyszámú ellenséges csapatot lekötött.

Királysértésért elitelt szerb diák.

(A zombori kereskedelmi iskola nemzeti-ségi növendékei bíróság előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Szeged, március 23.

A zombori felsőkereskedelmi iskola közép-foku osztályában a sok magyar tanuló között több szerb nemzetiségű ifju is akadt.

A szerajevói merénylet és a nyomában kitört háború hullámai a zombori kereskedelmi iskola tantermeibe is elhatoltak. Így esett meg az, hogy a szerb tanulók, akik különben is társaiktól elvonulva, a többiekkel keveset érintkeztek, szerb faji érzéseiket nem tudták megtagadni s a háború egyes eseményei után kollégáik jelenlétében az osztályban durva kiszólásra vetemedtek.

Igy reprodukálhatatlan kifejezéssel illette egyszer Vucetics Bogdán, az egyik szerb ifju uralkodónkat Vilmos császárral kapcsolatban. Máskor meg Plasics Lázár, amikor a magyar tanulók fölirták a falitáblára, hogy ami katonáink Petár király sasmadarát elfogták, olyan mozdulatot tett, amely a magyar tanulók fölháborodását a legnagyobb mértékben fölhívta. Motivumok merültek föl arra is, hogy ezek a szerb tanulók, továbbá Srusics Velimir a magyar hadsereggel szemben megvető és kihívó magatartást is tanúsítottak.

Mindezen cselekményekért a zombori felsőkereskedelmi iskola három szerb növendéke királysértés és izgatásért vádolva, ma a szegedi királyi törvényszék elé került.

A tárgyaláson, mint tanu megjelent a zombori felsőkereskedelmi középosztályának majd minden növendéke Transcsényi Károly tanár vezetésével. A tanulók magatartásán látszott, hogy szerb társaikkal szemben kényelmetlenül vallanak és vallomásaikban csak hazafias szempontok miatt tesznek terhelő kijelentéseket.

A vádlottak a terhükre róit cselekedeteket tagadták. A vádpontokat kétségbevonták s azt magyarázták, hogy ők mindig rezerváltan viselkedtek a magyar fiúk ugratásaival szemben.

Ez ugratásokat azonban a tanukihallgatások egyáltalán nem igazolták. Ellenkező legkétségtelenül bebizonyult, hogy Vucetics Bogdán a királysértés tényét elkövette, mert az inkriminált nyilatkozatot több ifju hallotta. A meggyalázó mozdulatok és izgatásra vonatkozólag a törvényszék szintén elegendő bizonyítékot nyert.

Deceva Dénes dr. királyi ügyész, Balassa Armin dr. és Lajosovics János dr. védőügyvédek meghallgatása után a királyi törvényszék Vucetics Bogdán vádlottat királysértés vátsége miatt kétélnapi fogságra ítélte s az izgatás vádjá alól pedig fölmentette.

Kuzmanek tábornok üzenete egy aradi uriaszonyhoz

(Przemysl parancsnokának nagylelkűsége. — Az utolsó levél, mely a várból kijutott.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 23.

A przemysli hős védősereg sorsa ezer meg ezer magyar anya szívét remegtette meg, aggodó hitvesek, apa nélkül maradt árvák ezrei lestek, vártak szivszorongva minden hírt, amely a várba zárt dícső katonákról szólt. Ma reggel, mikor a közönség megindult, hogy Przemysl vára becsülettel elesett, azok, akiknek hozzátartozói voltak a kapitulált várban, nem tudták örülnenek-e a fájó bizonyosságnak, a kétségtelen tudatnak, hogy szeretteik togságba jutottak. Még fájóbb, izgalmas, szenvedésszerű bizonytalanságnak vetett végett a szomorú hír, hisz idáig kinnal toli aggodalom volt azok élete, akiknek minden boldogságát a hatalmas vár bevéhetetlen erődjei zárták el a külvilágtól. A repülőposta csak ritkán hozott hírt, és ma, amikor végre bizonyossá vált a védők sorsa, új remény tölti el az epedve várók szívét, az orosz fogságból talán hamarabb eljön a levél az eltávozott kedvesektől.

Egy vagyonos aradmegyei kereskedő, mint tartalékos hadnagy szintén Przemyslben volt. Szerető, ifju hitvese, aki időközben Aradra költözött, várta idehaza, hogy hír jöjjön uráról. December elején kapott az asszony utoljára értesítést hadnagy férjéről, repülő levelezőlapon tudatta nejevel, hogy jól érzi magát. Az asszony, anyai örömei előtt állott akkor, tulajradó boldogsággal értesült férje állapotáról. És jött a szeretet magasztos tünnepe, karácsony, de újabb hír nem érkezett a távollevő férjről; szomoruan telt el az ünnep. Időközben megszületett a gyermek s az anya könnyes fájdalommal osókolta ujszülött gyermekét, félve attól a gondolattól, hogy ezt a gyermeket talán soha-soha nem fogja megláthatni édes apja. Hetek, hónapok teltek és újabb hír nem jött az apáról. Március is beköszöntött s a szegény asszony kínzó kétségbeesésben vergődött, vajjon mi történt az ő urával? Kereste, kutatta az újságokban a Przemyslről szóló tudósításokat, de hát a férjéről nem hallhatott meg semmit. Mikor ma reggel az Aradi Közlönyből megtudta a szegény asszony, hogy Przemysl vára megadta magát, megkönnyebbülten lélezett fel. „Biztosan él és fogságba jutott” — gondolta magában, — „ezentul nyugodt lehetek.” Délelőtt azután eljött a postás és az asszony épen ma végre pozitív hírt kapott urától. A repülőlapra rá volt írva: „Utolsó üzenet Przemyslből.”

Az asszony rátekinett a lapra és megdöbbsent: nem a férje írása volt. Lázás sietéssel végigfutotta a sorokat, amit kiolvasott belőlük, az szomorú volt, de mégis biztos volt, biztos hír a férjéről. A lapot, férje tisztiszolgája írta:

„A zászlóaljparancsnok ur megparancsolta nekem — így hangzik az irás — hogy tudassam a nagyságos hadnagy ur állapotáról. Przemyslben már fogytán vagyunk az élelmiszereknek és nemsokára átadjuk a várat. Kuzmanek várparancsnok ur ókegyelmessége megengedte, hogy ezt a levelezőlapot még elvigye a repülőgép. A nagyságos hadnagy urnak december óta súlyos lábbaja van és a kórházban fekszik. Tessék nyugodtan lenni, az oroszoknál sem lesz semmi baja. Ezt izeni a kegyelmes ur!”

Mélyen megható ez az irás, amely azt mutatja, milyen nemesszívű volt a vár hőstelkü parancsnoka, Kuzmanek tábornok. Mikor bizonyos volt már, hogy Przemysl csak néhány napig tarthatja magát, megengedte, hogy értesítsék a várban lévő betegek hozzátartozóit. A tisztiszolga pár soros írása élénk fényt vet arra a bajtársi, emberies érzületre, amely még a közös sorsnál is jobban egybekapcsolta Przemysl vitéz védőit.

Elpusztult angol ezredek.

(Pau tábornok otthagyta az oroszokat.)

Távirati tudósítás.

Amsterdam, március 23.

Az angolok flandriai katasztrófája.

Amsterdam. Lord Claud Hamilton, az angolok legutóbbi flandriai veszteségéről kijelentette, hogy az újságok nem közlik a valóságot teljes nagyságában. Saját regimentje: a gránátos gárda, elvesztette ezredesét és tizenhat tisztjét és ezeregyszáz emberéből, amely az angol hadsereg legjava volt, mindössze háromszáz maradt életben. A Cameronian-ezred teljesen megsemmisült. A halottairól és sebesülteiről kiadott lista egyenesen ijesztő. A hadvezetőségnek az a rendszere, amely titkolózásban és szépitgetésben nyilvánul, nevetséges. Angliában nagy gondot okoz, hogy kevés a vizsgázott ápolónő. Knutsford lord kijelentette, hogy bizonyosra vehető, hogy júniusra körülbelül hatvan ezer sebesültet kell ápolni az országban és ezért már most kell gondoskodni a szükséges ápolónői szonélyzet kiképzéséről.

Az angolok neuve-chapellei veszteségei.

Hága. Londonból jelentik, hogy egész Angliában nagy megdöbbenést keltett az angolok neuve-chapellei nagy vesztesége. Londonban és a nagyobb vidéki városokban megtették az előkészületeket, hogy a körülbelül tizenötezer főnyi sebesültet elhelyezhessék. Manchesterben az összes iskolákat átalakították kórházakká. Londonban pedig a szegényházakat és a menedékhelyeket ürítették ki a sebesültek számára.

Pau tábornok visszautazott Párisba.

Lyon. A Progress feltűnést keltő pétervári táviratot közöl, amely szerint Pau tábornok és az őt kísérő francia misszió hirtelen elhagyta Petervárt és visszatért Párisba.

Az északi államok és Anglia.

Stockholm. Angol hivatalos körök azt a hírt terjesztették, hogy a legközelebbi napokban a három északi államnak egy külön missziója érkezik Londonba, hogy a Németország ellen bejelentet. angol-francia repülésszállítási tárgyalásban az angol kormányval tárgyaljon. Ezzel szemben a stockholmi lapok félhivatalos jellegű közleményben közlik, hogy a svéd külügyi hivatalban erről semmit sem tudnak s hogy a Landenciozus hír alaptalan.

Elsüllyedt angol hajó.

Amsterdam. A Riswaul Abbey nevű angol gőzös penteken elsüllyedt. A legényseget megmentették.

Visszaélés a vörös kereszttel.

Amsterdam. Az angolok vörös kereszttel védett kórházhajókon szállítanak Franciaországba municiót.

Tiltakozás Wilson politikája ellen.

Newyork. Eszakamerikában a németek és irak tízezer tiltakozó gyűlést hirdetnek husvára Wilson elnök ententebarát politikája ellen.

H I R E K. — LEGÚJABB.

(Táviróda, cenzurázva.)

Érkezett éjjel 3 órakor.

Budapest. A sajtóhadiszállás jelenti: A kárpáti harcok még nem érték meg a döntésre. A csaták nagy erővel és elkeseredéssel folynak az egész harovonalon változó szerencsével, kedvező időjárásban.

Páris. Millerand behívni szándékoszik a tartalékos territoriális csapatoknak 1890—92-es évtolyamait.

Róma. Törökország. Bulgáriának szigorú semlegessége jutalmáért az Enosz—midiai vonalig terjedő terület felajánlotta, Drinápoly kivételével, mert ott szultán sirok vannak.

Konstantinápoly. Tenedosznál egy francia cirkálóhajó elsüllyedt.

Basel. A francia repülőraj vasárnap megkísérelte Felső-Elzász átrepülését. A német repülőraj üldözőbe vette és több francia repülőgép megsérült.

Szófia. A miniszterelnök a parlamenti többség értekezletén kijelentette, hogy Bulgáriának mindaddig várakozó álláspontot kell eltölgatnia, amíg az ország érdekei egy új pontikát nem követelnek.

Freiburg. Két ellenséges repülőgép tegnap a városra öt bombát dobott le. Egy ember megsebesült. A repülőgép kénytelen volt leszállni. Két utasát elfogták.

London. A Concord gőzöst torpedolövés érte, e süllyedt. A legénység megmenekült.

London. Calais felett tegnap harmadszor jelent meg a német leghajó. Az agyudörges felzavarta a polgárokat. Tüzelessel elűzték a leghajót.

London. Az admirális jelenti, hogy március 10-től 16-ig nyolc angol kereskedelmi hajót torpedoztak meg és sülyesztettek el. A háború kitörése óta 96 kereskedelmi hajó pusztult el.

Románok elismerése

Tisza István grófnak.

(Tanítónőképző államszegélylyel.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 23.

A balázsfalvi görög-katolikus érsek lapja, az Unirea nagy cikkben fejzi ki elismerését Tisza István gróf miniszterelnökkel szemben, akit a magyarországi románság jóakarójának nevez és hálásan jegyzi meg, hogy a Tisza István kormányát bátran nevezeti a románság a nemzeti megértés kormányának. Ez a kormány szerinte, amely orvosolja a nemzetiségek jogos sérelmeit és beváltja jogos aspirációikat.

Először is konstataálja a cikk, hogy Tisza István gróf mindazokat a sérelmeket tényleg is orvosolta, amelyeknek szánálását megígérte s amelyeknek a két román egyházi hatóság memorandumba foglalt. Megállapította a cikk, hogy a hitvitái nyelvhasználatára vonatkozó legutóbbi Jankovics-téle rendelet igen jó hatást tett úgy a román papság, mint a román nép körében. Most pedig leérkezett a miniszterelnöknek egy rendelete Szamosújvárra, amely engedélyezi, hogy Szamosújvárt államszegély mellett román tanítónőképződet állítsanak fel.

Az Unirea szerint ilyen körülmények között szó sem lehet arról, hogy a románok a legcsekélyebb mértékben is elégedetlenkedhessenek. Bukarestben és a romániai románság körében is nyilvánosságra jutottak e tények, amelyek a ruszofilok agitációit teljesen tönkreteszik és meleg rokonszenvet keltenek a monarchia, főként pedig Magyarország kormánya és Tisza István iránt, akit Romániában egyedül tartanak alkalmasnak arra, hogy ne csak a magyarországi románok hazafias hűségét erősítse, hanem hogy barátságot és szeretetet is keltsen Magyarországnak és Románia között.

— Az Aradi Közlöny mai számához postautalványt mellékelünk és tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket az előfizetési díj szíves beküldésére, nehogy a lap rendszeres fennakadást szenvedjen.

— A trónörökös a királynál. Bécsből jelentik: Károly Ferenc József trónörökös, ma délbe Schönbrunnba érkezett.

— Kuzmanek tábornok utolsó arcképe. Győről jelentik: Kuzmanek tábornoknak, Przemysl hős várparancsnokának családja Győrött él. A tábornok felesége egy hónap óta nem kapott már levelet urától és az urinót meglepetésszerűen érte a vár eleste. Érdekes a megemlékezésre, hogy a napokban Przemysl várából léghajón rendeltek meg egy bécsi cinokgratustól egy klisé, amely Kuzmanek tábornagyot ábrázolná. A klisé a leggyorsabban elkészítették és katonai engedelmével a várba ugyancsak léghajóval juttatták. Az ottani nyomdász képes levelezőlapokat akart készíteni a kliséből s a befolyó összes jövedelem jótékony célra szolgált volna.

— Angliának nincs háborúja, Anglia tarthat löversenyeket. Lord Rosebery, egy, a Timeshez írt levelében élénken tiltakozott az ellen a legutóbb felmerült terv ellen, hogy az angol derbyt és a klasszikus versenyeket ne tartsák meg. „Az angoloknak — írja a lord — nem kell elsötétenük a szobát, mert háború van. Naponta két millió fontot áldozunk háború célokra és nem áldozhatjuk föl ezenkívül még telivértényesztésünket, a mely a hadseregnek oly óriási szolgálatoakat tett és tesz. Senki sem engedheti meg magának nálunk azt a fénytűzést, hogy telivéreket csak azért tartson, hogy az istállóban nézegesse őket.”

— A halottak és sebesültek száma. Az összes külföldi lapokat végigjárta az a hír, amely arról szól, hogy mennyi a vesztesége halottakban, sebesültekben és rokkantakban a hadviselő államoknak. E hír szerint a hiteles kimutatást a Vörös Kereszt genfi központja állította össze hivatalos adatokból. E szám-ezerű kimutatás belekerült természetesen a magyar lapokba is és adatait a közönség hitelesnek fogadta el. A kimutatásról az első szempillantásra meg lehetett állapítani, hogy a valóságnak meg nem felelő önkényes adatok csoportosítása, némi ententeizű tendenciával. Most a németek legelőkelőbb orvosi szaklapjában a Münchener Medic. Wochenschriftben Madelung tanár cikkben fejti ki, hogy az összeállítás hamis, mert ellenséges államok nem tudják, hogy ellenfeleiknek mennyi sebesültje van. Annyi bizonyos, hogy a legnagyobb veszteségei az oroszoknak vannak és közvetlenül utánuk a franciáknak. Kis hadsereget véve tekintelb, aránylagosan a legtöbbet azonban a belgák veszítettek. A legtöbb golyó által lőtt seb, s az eddigi háború sebesülési eredményeihez képest, feltűnően kevés a vágó és szuró fegyverek által okozott sérülések száma. Kardvágás okozta seb alig.

akad és bajonett okozta seb is igen kevés került kezelés alá. Minden, akár a sajtóban, akár a közönség körében terjesztett számszerű veszteségkimutatás tehát hamis, mert ezeket az adatokat a hadviselő felek sem ismerik.

— Szerdán már nem készül kifli Aradon. Lapunk mai számában megírtuk már, hogy a kukoricaliszt kötelezővé tételét elrendelő miniszteri rendelet értelmében ezentul nem szabad finom péksüteményeket sütni, s a pékek kizárólag a vizes zsemlyét gyártathatják. Bittner Róbert helyettes rendőrőrfőkapitány, az iparhatóság vezetője ma már közölte ezt a pékekkel s így holnap már nem sütnék kiflit, császárzsemlyét, csak a vizes zsemlye lesz kapható. A miniszteri rendelet a cukrászokat is érinti, minthogy azonban olyan sütemények, amelyekben a felhasznált anyagoknak több mint ötven százaléka nem liszt, ezentul is készíthetők, így a cukrászipar termékeinek javarésze továbbra is forgalomban marad. A mézeskalácsosok áruit azonban túlnyomó részben tilos lesz ezentul készíteni.

— Négyes halálos ítélet. *Fiuméből* írják: Ez egulini törvényszék több napi tárgyalás után mondott ítéletet egy hatágu bünszövetkezet ügyében. Két testvér: *Dajmesics Márk* és *Katahn* régen ellenséges viszonyban éltek *Miletics Márk* koresmárossal, valami bírtokperből kifolyóan. A két testvér fölbérelt négy egulini legényt, hogy gyujtsák föl a koresmáros házáat, őt magát pedig gyilkolják meg. A házat tényleg felgyújtották, a tüzet azontán elfolták. A gyilkosságot úgy akarták végrehajtani, hogy amint a koresmáros kocsijával az országúton haladt, a négy gonoszlevő sorúzet adott rá. A koresmáros csak könnyebben sebesült meg, ellenben egy földműves, akit utóközben vett fel a kocsijára, meghalt. Az egulini törvényszék a két felbujtót testvért s a két tettet halálra, a két másik tettet pedig husz esztendei fegyházra ítélte. Érdekes, hogy az egyik halálraítelt most nem hajthatják végre az ítéletet, mert katonai szolgálatot teljesít.

— Az aradi Vöröskereszt képeslapjai. Egyes tervet valósított meg az aradi Vörös Kereszt Egyesület elnöksége. Képeslapokat bocsátott ki eredeti aktuális rajzzal, az egyesület hivatalos bélyegzőjével ellenőrizve. A rajzolt Balla Frigyes festőművész készítette teljesen díjtalanul, munkáját a Vöröskereszt nemcsak díjazta, hanem a tőle megszokott finomsággal rajzolt meg, igen kedves s eredeti. Erzsébet királynénak, a felhők fölül szállva, visszaadja a sebesült katonának a kardját. A csinos, művészi képeslapokat a Vöröskereszt egyesület hölgyei és a papirkereskedők útján hozza forgalomba. Mindössze 10 fillér egy képeslap ára. A ki megvásárolja a lapot, nemcsak ellenértékhez jut pénzért, hanem áldozatot hoz a Vöröskereszt szent ügyéért, mert a képeslapok árusításából befolyó összeget — mint ez a lapon is olvasható — az egyesület az aradi kórházakban ápolat sebesült és beteg katonáink ápolására fordítja. A Vöröskereszt képeslapjai szerdától kerülnek forgalomba.

— Délen levő katonák családtagjainak nem adnak utazási engedélyt. A betegyminiszter hirdetményt adott ki, amelyben kimondja, hogy a balkáni hadseregünk parancsnokságának körzetébe, vagyis Boszniába, Hercegovinába, Dalmáciába ezután nem utazhatnak az ott levő katonák hozzátartozói és így a családtagok ne is kérjenek engedélyt a katonák meglátogatására, mert kérsük nem teljesíthető. A hirdetményt az aradi rendőrkapitányság nálunk is közzétette.

— Az aut. orth. izr. hitközség elnöksége felhívja az összes mácezt előjegyzett tagokat, hogy rendelkezésüket péntek délig feltétlenül kiváltani és elszállítani sziveskedjenek, mert további szavatosságot nem vállalunk. mivel további sütés nem lesz. 1114

— Felhívás a hadseregnek szállítani óhajtó iparosokhoz és kereskedőkhöz. A hadseregnek való cikkek szállítására vonatkozó újabb megállapított rendszer következtében az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ezután is felhívja mindazokat a gyárosokat, iparosokat és kereskedőket, akik ezután a hadseregnek való szállításokban résztvenni szándékoznak, hogy ezt a Kamarának legkésőbb március hó 31-ig haladéktalanul jelentsék be. Ez a bejelentés nem kötelez a szállításokban való részvételre, azonban nélkülözhetetlen előfeltételeit képezi annak, hogy valaki a jövőben a hadsereg részére szállítást kapjon. A Kamara tehát különös nyomatékkal hívja fel erre mindazoknak a gyárosoknak, iparosoknak és kereskedőknek a figyelmét, akik úgy gondolják, hogy az általuk előállított vagy forgalomba hozott cikkekkel valamit képesek lesznek és óhajtanának is a hadseregnek szállítani. A bejelentésben megemlítendő az, hogy eddig milyen hadsereg szállításban vett részt és hogy ezután milyen cikkből milyen mennyiséget volna képes és hajlandó szállítani. Arájanlatokat csak majd az esetleges pályázáskor kell benyújtani.

— A Golem utolsó előadásai. (Az Apolló szenzációs slágere.) Ugy tegnap, mint ma, kedden, hatalmas embertömeg kereszte fel az Apolló-színházat, hogy megnézzék a kinematográfia legnagyobb koncepciójú művészi remekét: A Golemet. Mind a három előadásán utolsó helyig megtelt az Apolló-színház tágas nézőtere s a publikum elragadtatással kísérte az ötletgazdag filmjáték bemutatását. Valóságai tombolása tett a nézőt a Golem egy-egy remekéből jelenteni. Wegener esztendősi játéka magával ragadja a nézőt. Amit ő nyújt az életre keletett csatlós agyagember szerepében, az fölmúlja az emberi művészetet. Szerdán kerül harmadnap vetítésre „A Golem”, a mozinak ez a nagy kultúreménye. Már a harmadnapi utolsó előadásokra is tömeges előjegyzések történtek az Apolló-pénztárnánál.

— Párisi művésznyomor. Pierre Mille, a *Fantasio* című folyóirat utolsó számában vidáman osztozik ama kollégái fölött, akik a háború miatt nem tudnak kéziratot elhelyezni a lapoknál és ezért a legszomorúbb helyzetben vannak. Ez a finom párisi írónia kissé koserűnek tünik fel a kívüllők számára. Franciaország igazi talentumai egy fél év óta teljesen elnémultak, Henry Regnier, Octave Mirbeau, a *Mercure de France* művészerege, Henry Bordeaux, még Anatole France is ugyszólván egy sort sem írtak. Azok az írók, akik a harctéri literatúrát gyarapítják, vagy új emberek, vagy olyanok, akik a háború előtt a legkönnyebb fejszulya pikantériával gyönyörködtették a francia közönséget, Abel Hermon, a párisi társaság legélesebb kritikusa most ugyanennek a társaságnak devot dícsérője lett, Richopin, aki ezelőtt mint alkalmi zsurnaliszta a legsötétebb argot szójtékaiban kéjegett, most háborus novellákat ír. Aki ismeri a párisi művészköröket, az nagyon jól tudja, hogy ezekben a körökben nyomorról soha nem beszéltek, mert a francia takarékoskosságot a Mourger Bohémvilágát a legendák körébe utalta. Abol a háború igazán pusztított a Quartier Latin és a Mont Parnasse, mindenekelőtt pedig a színházi világ. Azonban ezeken is lehetőleg segítenek kölcsönök által, amelyekkel szombon csak becsület-szóra kell megigérni a visszafizetést.

— Dorrit Weichsler az Urániában. (Lelkek harca, nagy háborus dráma.) Háborus dráma... de nem látni a modera háború láthatatlan, de tragikus jeleneteinek utánzatát. E meghatón finom színjátéknak csak háttere a háború, amely mögött játszódik le a csendes, de megható dráma. Ragyogó és sugaras boldogság ömlik el a házra, mindenki boldog, de jön a behívó parancs, bucsuzás a kedvestől, rövid idő múlva pedig a lesújtó halálhír. Egy alkonyuló élet minden öröme s egy induló minden rézsás és hittel teljes reménye veszett el az elesésben. A szerető kedves összetörve, bánatosan áll a tó tükre előtt és boletemeti mindazt, amit életében várt, remélt: szerelmét, boldogságát... önmagát. A gyönyörű, megható dráma egyformán behatolt mindnyájunk lelkébe, hiszen mindenkinek vannak szerettei a hatalmas forgatagban, mindnyáján agódukk egy-egy kedves életért. — „Viharkisasszony” Dorrit Weichsler film legérdekesebb az Urániában. 5

— Eljegyzés. Székely Mihály eljegyezte Lenkovits Elizát. (Minden külön értesítés helyett.)

— Aradmegyeiek üdvözlötte az északi harctérről. Az 50. tábori posta bélyegzőjével az északi harctérről jött a következő tábori levelezőlap: Tökintetes szerkesztőség! Alulírottak, mint a 2-ik honvéd gyalogezred harctéren küzdő katonái, s mint az „Aradi Közlöny” régi előfizetői és olvasói ezután küldjük minden rokonunknak, ismerősünknek és jóbarátainknak szíves üdvözlötünket. Kérjük a tek. szerkesztőséget soraink közzétételére s szíves segítségét megköszönve, vagyunk hazafiai tisztelettel: Stein Ferenc marosborsai vendéglős, Fein Oszkár (Marosborsa), Latzer Jóska, Somogyi Imre szakaszvezető (B.-Gyula.)

— Osztrák és magyar hadi segélyzönbélyegek százát egy koronájával veszi *Kerpel Izso* könyvkereskedése. Ugyan-e cég vásárol egész bélyeg-gyűjteményeket és könyvtárakat is. 411

— Nagy levélpapírvásár *Kerpelnél*.

Kunitzer mester és a malmok.

(A legvidámabb fiskális új pere.)

Távirati tudósítás.

Budapest, március 23.

Szinte eltörpül az a küzdelem, a melyet egykoron Don Quihote lovag folytatott a szélmalom ellen, a mellett a gigászi harc mellett, a melyet Kunitzer Károly ügyvéd indított egy gőzmalom ellen. A fiskális ur, a ki a zord törvénykezési termekbe bevezette a humor pajkos koboldját, legújabb perében nagy fába vágta a tejszéljét. Egy maga állott ki a porondra, hogy a nagyhatalmu tőzsdebiróságot és egy szintén nagyhatalmu gőzmalmot mind a két vállára fektessen. A harc még nem dőlt el, de az első összezapás már megtörtént a budapesti büntető kir. járásbiróság előtt, a mely március 18-án tárgyalta Kunitzer mester becsületsértési perét Wittmann Mór ügyvéd, udvari tanácsos ellen.

Ha a feljelentés előzményeit kutatjuk, akkor a tőzsdebiróság egy ítéletét kell felidéz-nünk. Ebben az ítéletben, a melyet Krausz Dávid indított a Gizella-gőzmalom ellen, a tőzsdebiróság úgy döntött, hogy a malom nem köteles az előre eladott lisztet szállítani, mert a háború vis major. A döntés meghozatalában részt vett hoglári Simon Jakab elnök, a mi különösen felháborította Kunitzer Károly ügyvédet, a ki jelen volt a tőzsdebiróság tárgyalásán. Ott azonban kifejezte azt a véleményét, hogy ezzel a ítélettel a lisztkötések kérdése elődlt a fogyasztó közönség kárára és a malom-érdekeltség milliók hasznára. Csak természetesen, hogy mint a közélet független apostola, megemlítette azt is, hogy Simon Jakabnak nem lelt volna szabad bírőként szerepelni, mert saját személyében is érdekelve van a malmokat érintő anyagi ügyekben. „Nagyon emlékeztet engem — mondotta Kunitzer — ez a hatalmas szeggel való tőzsdei jogszolgáltatás Schossberger előjáróra, a ki a midőn a ségce ügyemessé tette, hogy a praeses szót nem e-vel, hanem ae-vel írják, így felelt:

— So lang ich rasekol bin, wird praeses mit „e“ geschrieben.“

Kunitzer ezt a külön véleményét nem rejtette véka alá, hanem hangosan is kifejtene és épen szókimondása miatt támadt a már említett becsületsértési pere Wittmann Mór dr. ügyvéddel. Ezuttal a panaszos Kunitzer mester volt, a ki a följelentésében a többi közt a következőket mondotta:

— 1914. december havában történt, hogy belógtam a tőzsdebirósághoz és kritika tárgyává tettem az áru- és értéktőzsde-biróság ama döntését, amelyet a liszt-szállítási szerződések dolgában hozott. Ez alkalommal történt, hogy Wittmann Mór ügyvéd, udvari tanácsos, a Wittmann-Simon-Fekete-konzorcium által

kémjelzett malomérdelkesség belső titkos tanácsosa, ezekkel a szavakkal rontott nekem: „Őn egy Heutresser — egy szézagabó! Mit rágódik maga mások dolgán, amireh semmi köze?!” Én hivatkozással a tőzsde eljárási szabályok 16. pontjára, bemutatkoztam és kijelenttem, hogy a közérdek megbízásából a nyilvánosság képviselőjében vagyok jelen, amely a bírói visszaélés ellen védi a jogfogyasztó közönséget.”

Kunitzer mester — mi telhetett tőle? — becsületsértésért bepörölte Wittmann. A bíróságon március 18-án tárgyalták ezt a pört. Mindjárt a tárgyalás elején a panaszos oda módosította vádját, hogy Wittmann Mórt minősített becsületsértés vétségével, illetve, mert azerinte az udvari tanácsos az ellene használt inkriminált kifejezést aljas indokból követte el, még pedig azért, hogy a „jogban járatlan” tőzsdebíróságot tévedésbe ejtse és ezzel magának és a malomérdelkességnek milliókat szerezzen.

Ödönfi Miksa dr., az alperes ügyvédje ezzel szemben kijelentette, hogy a becsületsértésnek nincsenek minősített esetei. Még alig hagzottak el e szavak, amikor Kunitzer rácsapott és jegyzőkönyvbe kérte, hogy Ödönfi Miksát a néhai ügyvédvizsgáló biztost „jogtudatlanságon tetten érte.”

A bíróság kihallgatta boglári Simon Jakabot, akihez Kunitzer a következő kérdéseket intézte:

— Van-e tudomása arról, hogy a Krausz kontra Gizella-gőzmalom fiktív per volt, amelyben Krausz Dávidot, skinek évtizedek óta Simon Izidor a jogi képviselője, egy strómann képviselte, csak hogy Simon Jakab elnökölhessen?

A bíróság e kérdésre megtagadta a választ, azután több tanút hallgattak ki. Kunitzer a tárgyalás berekesztését kérte azon a címen, hogy egyik tanuja, Hollósi Aladár a harctéren van. A bíróság erre a tárgyalást elnapolta.

A legtöbb nő csak akkor látja, hogy öreg, —

ha már a tükör is mutatja! A művelt nő sohasem várja be azt az időt, midőn arcára már elfonnyadt, hanem idejekorán siet szakorvosához, hogy tanácsát kikérje. — Dr. Pratt, a legkiválóbb amerikai kozmetikus professzor azt mondja, hogy a legtöbb nő, aki hozzáfordul tanácsért, azt hiszi, hogy az öregedés megállítására valamely nagy titkon alapszik. Pedig — ugymond — én is csak Yes porcellán-poudert rendezek, — ezt a valóban csodás találmányt, melyek nemcsak az arc korai öregedését akadályozzák meg, de — számos tapasztalatom igazolja — még a legelhanyagoltabb arcot is a fiatalság tartós üdőségével és frissességével ruházzák fel.

Yes-puder ... 3— korona
Yes-krém ... 3— korona
Yes-szappan ... 1.50 korona

Amerikai gyártmány!

Magyarországi főraktár: Erényi Béla
„Diana” gyógyszerháza Budapest, VII.
Károly-körút 8. szám.

Mindenütt kapható!

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1915. évi március 24-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Tanay Frigyes felléptével:

T a t á r j á r á s.

Operetta.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

2—3000 koronával társat keresek

képviselőmhez, mely egész Délmagyarországra kiterjed és évi 20—25.000 koronát jövedelmez. A képviselő a háboru alatt ép oly életképes, mint békeidőben. Csak teljes című levelekre felelek.

Levelek dupla boríték alatt „Egészséges üzlet” jeligére a kiadóhivatalba kéretnek. 1112

Válogatott nyírségi

burgonya,

egészséges makói

hagyma,

szőlő permetezéshez

rézgálic

nagyobb tételekben

kapható: 1107

Roth József

Arad, Eötvös-u. 3. sz.

Telefon szám — 63.

A

tavaszi és nyári

Gerő cipők

csopart árusítása megkezdődött.

Kérjük összes kirakatainkat megtekinteni. 841

Cipő Tőzsde

ARAD,

Apolló Mezi mellett.

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Kereskedők figyelmébe!

Ertesítem az igen t. kereskedőket, hogy

kávépörkölést

bármily mennyiségben

elvállal

jutányos árért a

Kávé Király

Forray-utca 7.

Eladó

muraközi ménék.

Jakabffy Zoltánné gazdaságában Kupa-pusztán posta Dombiratos. 1107

Egy drb deres 166 cm. magas 2¹/₄ éves ára 2600 korona.

Egy drb pej 163 cm. magas 2¹/₄ éves ára 2400 korona.

A drága tüzelő anyag mellett sokat megtakarítunk

ha a befűtésnél

olcsó

alágyujtásra való papírt

használunk. Kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Valódi aussigi

Rézgálic

bármily mennyiségben
kapható 1087**Messzer Árminnál,
Pankota.****Szalonnát,
zsirt,
burgonyát,
tarhonyát,
babot,
szalmát,
szappant**veszek és eladok bár-
mily mennyiségben**Kalmár Endre**Asztalos- és Chorin-utca
sark, terményüzlet.

5076—1915. sz.

Felhívás!

A m. kir. honvédelmi miniszter
urnak 1822—4—1915. sz. rendelete
következtében felhívom az Aradon
tartózkodó aradi és idegen ille-
tőségű 1891., 1895., és 1896. évek-
ben született, a népfőlkeli szem-
léken alkalmatlanoknak nyilvání-
tott, vagy a népfőlkeli szolgálat
alól felülvizsgálat után felmentett,
az alább megjelölt mesterséget
folytató B) alosztályú népfőlkeli-
ket, hogy összeírásuk végett folyó
évi március hó 25-től 31-ig bezá-
rólag az aradvárosi katonai ügyi
osztálynál jelentkezzenek.

Ezen összeírásához a következő
mesterelemek tartoznak jelent-
kezni: vas- és fémsztergályosok
lakatosok, géplakatosok, szerző-
készítők, kovácsok, marók, vas-
és fémöntők, műszerészek, ólom-
forrasztók, bádgosok, ácsok; asz-
talosok nyergesek, szijgyártók,
timárok, cipészek, csizmadiák és
szabók.

Azok, akik a vasutaknál,
wagongyárban, a MARTA-gyár-
ban és a Neumann Testvérek
gyártelepén, vagy oly üzemeknél
vannak alkalmazva, mely üzemek
a hadsereg részére dolgoznak, és
mely üzemek alkalmazottjai népfő-
lkeli szolgálat alól már felmen-
tettek, jelentkezésük alkalmával
az alkalmazó gyár vagy vállalat
vezetősége által kiállítandó igazol-
ványt hozzák magukkal.

Akik ezen jelentkezést elmu-
lasztják vagy késedelmesen jelent-
keznek, szigorúan fognak büntet-
tetni.

Arad 1915. március 16-án.

Varjassy Lajos,
polgármester.

Mi lesz tavasszal?

ezen töri a fejét most sok ezer ember! Ha a közönség továbbra is
olyan odaadással és alaposan fogja támogatni a hatóságokat egészség-
ügyi intézkedéseiben, mint eddig, akkor tavasszal nem fogják felütni
fejüket a ragályos járványok, a kolera, a kütleges tifusz, a vérhas.

Ellenségeink hadseregében a kiütéses tifusz nagy számban talál-
ható és e betegség terjedését különösen a tetük közvetítik, miért is
ellenük védekezünk alapos fertőtlenítéssel.

Kezünket és arcunkat **LYSOFORM SZAPPANNAL**
moszuk meg és a mosdó és a fürdővízhez adjunk kevés **LYSOFORM**
fertőtlenítőszerrel. A butorokat reggel töröljük át 3%-os **LYSO-**
FORM oldatba mártott ronggyal, ugyanígy suroltassuk fel a puhafa-
padlókat. Piszkos ruhaneműt ajánlatos zsákba összegyűjteni és azt
3%-os (olcsó) **nyerslysoform**-oldatba 24 óráig beáztatni s csak
azután mosatni.

Tanuljunk meg fertőtleníteni

s e célból kérjük ingyen és bérmentve az „EGESZSÉG és FERTÖTLENÍTÉS”
című tanulságos könyvecskét

Dr. Keleti és Murányi
vegyészeti gyárából Ujpesten. 8541

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeik
nek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját
vagy bajuszt a legszebb állandó

Hajfestő

fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör. 171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő
szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános
gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő-Dephor. E kitűnő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-
tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1885. évben az Aradmegyei Közkórház szánására.

Költözők figyelmébe!

Vilamos világitási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 8361

Koch Dániel

Arad Deák Ferenc-utca 42 sz.

Kossuth- és Varjassy József-utcák
sarkán lévő nagy

saroküzlethelyiség,

12 méter hosszú souterrain he-
lyiség, lakás és mellékhelyiségek-
kel 1074

május 1-től kiadó.

Minden üzleti célra alkalmas. Bő-
vebbet a Dózsa-kenyérgyárban.
Telefon 857.

Ajánlunk

ösmert, kiváló minőségű, ma-
gas hőfoku és tüztartó

légszesz-kokszt

az aradi légszeszgyár terméke
darabos- és dió- osztályozásban
tetszés szerinti mennyiségben

házhöz szállítva 591

és teljes waggonrakományok-
ban bármely vasut állomásra
a legolcsóbb gyári áron

Kneffel Károly és Fia

szén- és kokszyagykereskedése
Aradon. Városi és megyei telefon 139.

Az ujonnan életbe lépett pol-
gári perrendtartás foly-
tán szükséges

ügyvédi

és

birósági

nyomtatványok

kaphatók az

Aradi Nyomda Részvénytársaság

nyomdájában,

József főherceg-ut 22. szám.

(Bejárat a Kossuth-szobor-
ral szemben.)

Apró hirdetések.

HA gazdaságtiszt, nevelőt, nevelőnőt, tisztviselőt, segédet vagy bármiféle alkalmazottat keres, hirdessen az

ARADI KÖZLÖNY

apróhirdetési rovatában.

Az eredmény biztos, mert az ARADI KÖZLÖNY-t naponta sok ember olvassa

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ELLÁTÁS.

Pensió
elsőrendű és ebédkoszt házonkívül is kapható Erzsébet királyné körút 37. II., 15. 1108

ALKALMAZÁST NYER.

Prímhegedűs
jól képzett, felvétetik az Apollo színházban. 1109

Gépész
alacsony-, magas nyomású kondenzátoros géphez vidékre felvételik. Ajánlatok „Gépész” jelige alatt a lap kiadóhivatalába küldendők. 1116

Alkalmazást kaphat
oly hadmentes egyén, ki szállítási üzletben már működött és kellő jártassággal és néhány évi gyakorlati bir. Ugyanott egy fiatal gyakornok is felvétetik. Ajánlatok a kiadóhivatalba „250” szám alatt kéretnek. 1040

KIADÓ LAKÁS.

Elegánsan
butorozott szoba előszobával kiadó Asztalos Sándor-utca 1. szám, I. emelet. 1118

Kiadó
Asztalos S.-u. 2—3. sz. alatt 8 utcal, 1 udvari, hálófülke és fürdőszobából álló I. emeleti lakás a szükséges mellékkeliségekkel, 1915. május 1-10. Bővebbet a lap kiadóhivatalában.

2 szobás
udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy üzleti pult
és állvány kerestetik megvételre. Cim a kiadóban. 1110

Nemesfűz
dugványok, málna, ribizke, pöszméte tövek és bokrok, díszcserjék és fák, rózsák, gyümölcsfák, utcai sorfák és mindenféle falkolai termékek jutányos árban beszerezhetőek: szatmári Szabó István falkolájából Pankota. Árjegyzék ingyen. 807

Papírszalvéta
1000 drb. 5 koronáért kapható Pichler Sándor papirkereskedésében, Szabadság-tér. 781

Eladó
siráfkocsi, parasztkocsi, 4 és 2 kerékű kézikocsi Fácán-utca 6. sz. alatt. 1098

Ügyes, megbízható vasfűszeres

segédet keres

Weisz János, Marosillye.

Kalmár József
villanyzerelő

Arad, Salacz-utca 2. az.
Telefon 242. Teleton 242.

Ajánlja
költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:
villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

„PENSIO EXQUISITE“
VILLA IRENEA
VOLOSKA—ABBZIA

Előkelő ház, a festői északi strandon, közvetlen a tenger partján, csodaszép parkban, 21 elegáns berendezett szobával, erkélyekkel, saját tengeri fürdővel és kikötővel. Elsőrangú konyha. Gyönyörű fekvésénél fogva üdülést kívánó tisztek részére különösen alkalmas.

535 sz.

Alkutatási hirdetmény.

A bérbeadott kovászi-i 91 hold 1094 □-öles kincstári bérleten lévő belső lak épület, volt ujanádi csárda épület, istálló és kútnál szükséges helyreállítási munkálatok vállalat utáni biztosítása céljából folyó évi április hó 6-án d. e. 9 órakor alól irt ispánság irodájában alkutatási fog tartatni.

Kikiáltási ár: 1241 korona 43 fillér.

Bánatpénzül a kikiáltási árnak 5%-a teendő le készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az ajánlatok között tekintet nélkül a megajánlott összegre a kir. kincstár szabadon választhat.

Költségvetés alól irt ispánságnál bármikor megtekinthető. Magyarpécskán, 1915. évi március 20.

1104

M. kir. kincstári Ispánság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Használt ólom megvételre kerestetik.

6496—1915. kh.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. Belügyminister ur 31002/915. sz. rendelete alapján közhírré teszem a buza és rozsliszt kímézéséről szóló 649/915. M. E. sz. rendeletet, a mely 1915. évi március 20-ik napján lép életbe:

1. §.

Kenyér, kenyérmű, vagy más sütemények előállításával, ipar, vagy keresetszerűen foglalkozó vállalatok, üzemek, üzletek, vagy egyének az 5. §. rendelkezései alá nem eső kenyérnek, kenyérműnek, vagy más süteménynek előállításához buza, vagy rozslisztet, vagy ezeknek árpalisszal való keverékét csak úgy használhatják, továbbá a már elkészített tésztaát megállítására csak akkor fogadhatják el, ha a felhasznált lisztmennyiségnek legalább 50 %-a tengeri liszt.

2. §.

Olyan kenyeret, kenyérműt, vagy más süteményt, amelynek előállításához buza vagy rozsliszt az 1. §-ban megállapított aránynál nagyobb mennyiségben használtak fel, tilos forgalomba hozni, kivéve, ha az 5. §-ban megállapított kivételek alá esik.

Az 1. §. rendelkezéseinek megfelelő arányú keverékből előállított kenyeret, kenyérműt, vagy más süteményt, ha súlya kivételül 50 grammnál nagyobb, csak a sütés befejezésétől számított 24 óra eltelté után szabad forgalomba hozni.

3. §.

A Belügyminister az 1. és a 2. §-ban foglaltaktól eltérő rendelkezéseket állapíthat meg olyan helyekre nézve, ahol tengerben hiány van. Ilyen esetben a kenyérhez, kenyérműhöz, vagy más süteményhez a buza vagy rozslisztet oly arányban kell felhasználni, hogy az egész keverékben legalább 25% burgonya legyen.

4. §.

Az 1. és 3. §-nak a buza, rozs, árpa és tengeri liszt, valamint a burgonya keverési arányára vonatkozó rendelkezéseit a Belügyminister a törvényhatóság 1. tisztviselőjének felterjesztésére a törvényhatóság egész területén vagy 1. egy részén a magánháztartásokra is kötelezőnek állapíthatja meg,

5. §.

Az 1. és 2. §-ok rendelkezései alá nem esik:

a) az a cukrász sütemény amelyben az előállításához felhasznált összes anyagokból a liszt nem éri el az egész mennyiség 50 %-át
b) a buza, rozs, vagy árpaliszt felhasználása nélkül előállított mindennemű sütemény

c) a pékiparban előállítani szokott vizes zsemlye: a vizes zsemlyét azonban naponként csak egyszer aban az időben szabad előállítani, amelyet erre községekben a főszolgabíró, rendezett tanácsú és törvényhatósági jogú városokban, valamint Budapest székesfővárosban és Fiume városában és kerületében a városi tanács, a község, vagy város egész területére egységesen megállapít.

d) az a sütemény, amelyet kórházak, üdülő házak és gyermekeket vagy betegeket ápoló egyéb intézetek szükségletére vezető orvosaik határozott mennyiségben és minőségben megrendelnek;

e) a katonai parancsnokságok által megrendelt sütemény.

6. §.

Aki az 1—5 §-ok rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el, és az 1914. évi L. törvénycikk 9 §-a értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással, és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség működésének területén, az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

8. §.

E rendelet életbeléptével hatályukat veszítik a 8800—1914. M. E. számú rendeletnek ezzel ellenkező rendelkezései.

Arad, 1915. március 19.

Grein, főkapitány.